

MAGYAR FILM

FILMKAMARAI ÉS MOZIEGYESÜLETI SZAKLAP

BUDAPEST, 1940 JÚNIUS 29.

EGYES SZÁM ÁRA: 60 FILLÉR.

II. ÉVFOLYAM 26. SZÁM

GAUCSO
CSIKÓ
HARPO

UJ, VILÁGOT
RENGETŐ
SLÁGERBOHÓZAT

5

ZENEI SZENZÁCIÓ

BEMUTATJA A

ROYAL
APOLLO

A FILMHÉT

3

SZENZÁCIÓJA:

DANKÓ PISTA

SARAJEVO

CSAK,

EGYSZER ÉLÜNK

HUNNIA
R K O

FILMKAMARAI ÉS MOZIEGYESÜLETI SZAKLAP

II. ÉVFOLYAM 26. SZÁM.
BUDAPEST, 1940. JÚNIUS 29.

Megjelenik minden szombaton

Főszerkesztő:

ÁGOTAI GÉZA dr.

Felelős szerkesztő:

VÁCZI DEZSŐ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VI., Bajza-utca 18.

Telefon: 220—855, 422—961

Postatakarékpénztári
csekszámla száma: 15.410.

Kiadótulajdonos.

a Színművészeti és Filmművészeti
Kamara

Felelős kiadó:

Lieber László dr.

Kiadóhivatali főnök:

Gyimesy Kásás Ernő

Előfizetési ár:

egy évre 30 pengő

fél „ 16 pengő

A szerkesztők címe:

Dr. ÁGOTAI GÉZA

Iroda: IX., Könyves Kálmán körút 15.

Telefon: 146—346

Lakás: XI., Fürj utca 4. T.: 257—036

VÁCZI DEZSŐ

Lakás: VIII., Üllői út 42. T.: 136—386

Készült a Centrum Kiadóvállalat Rt.
nyomdájában.

Budapest, VIII., Gyulai Pál-utca 14.

Telefon: 144—422, 144—423

Felelős vezető: Csontos Lajos

TARTALOM:

Egymillió néző	1
II. Nemzeti Filmhét Lillafüreden (v. d.)	2
Kiss Ferenc megnyitó beszéde	2
Wlassics Gyula báró üdvözlőbe- széde	3
Pogány Frigyes dr. köszöntője	3
Hóman Bálint kultuszminiszter nyi- latkozata a magyar film egysé- ges irányításáról és nemzeti fel- adatairól	5
A lillafüredi II. Nemzeti Filmhét filmkongresszusának előadásso- rozatából:	
Bingert János dr.:	
1. Nő és nemzetvédelem	6
2. A filmhétel	8
Tőrey Zoltán dr.:	
Miért van szükség Filmkama- rára	9
Premiermozik műsora	7
Üj filmek:	
A nyugati villámháború	11
Elsodort asszony	11
Equadori fejevadások	12
Szellemek földje	12
Erzsébet hercegnő	12
Filmcenzúra	III
Híradók	III
Hirdetők:	
Metro	I
Hunnia	II
Kormos	4
Adler	11

MAGYAR FILM

Egymillió néző

Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter a felügyelete alá rendelt filmgyártás irányításáról és új elgondolásairól közzétett nyilatkozatában a film óriási jelentőségét Magyarországon azzal jellemezte, hogy egy-egy magyar filmet átlagosan egymillió néző tekint meg, de előfordult olyan magyar filmsiker is, amely másfél, sőt közel kétmillió látogatóval dicsekedhetett. Hozzátette még a miniszter, hogy nincsen olyan kulturális megmozdulás, amely hasonló, hitelesen igazolható publicitással rendelkezhetnék ugyanarra a meghatározott kulturális közlésre vagy eseményre vonatkozólag.

A továbbiakban a magyar film bel- és külföldi sikereit, az újra nekilendülő magyar filmgyártást, a Kamara átszervezését és a magyar filmkultúra jövő fejlesztésére tervezett lépéseket foglalta össze, amelyben a szakmai összefogás fontosságát is hangsúlyozta.

A szakmát megnyugvással és reménnyel töltötte el a legilletékesebb hely nyilatkozata. Megnyugvást okoz, hogy a szakma vágyai és törekvései a miniszter nyilatkozatában mint komoly ígéretek láttak napvilágot, amelyek megvalósítását közeli időpontra helyezte kilátásba a magyar kulturális élet legfőbb öre.

Csak néhány héttel ezelőtt kerültek a filmügyek egységesen a vallás- és közoktatásügyi miniszter tárcájának hatáskörébe és az ebből a célból állandó szervezetet nyert osztály — amelynek vezetése a magyar kultúra két lelkes munkásának és filmművészetünk alapos ismerőjének feladata lett, — első lépésének mondható a miniszteri nyilatkozatban foglalt célkitűzés.

Reméljük, hogy az átszervezett Országos Nemzeti Filmbizottsággal és a közeljövőben átszervezendő Filmkamarával a magyar filmszakma elmúlt átmeneti ideje végérvényesen lejárt és kezdetét veheti a fellendülő fejlődés várva-várt korszaka. A szakma a mai nehéz időkben is munkaláztól égve várja a lehetőségeket. Csak meg kell nyitni az utakat és ki kell jelölni az irányt, — teljes erővel húzza itt mindenki az ígát!

Különös örömmel tölt el bennünket az a gond, amellyel a nyilatkozat a jövőben a filmkultúra színvonalának emelésére célzó törekvéseket felsorolja. A filmművészet színvonalának emelése a Filmkamarának is egyik legfőbb feladata. Magyarország, mint kis ország, a multban is büszke lehetett azokra az eredményekre, amelyeket a film terén idehaza és külföldön elért. A jövőben a Filmbizottság és a Kamara irányítása mellett a most meginduló magyar filmgyártás még sokkal szebb eredményeket érhet el, ha erőit a helyes irányban egyesíti.

Bizunk abban, hogy megfelelő irányítás mellett új szervezetében a szakma méltónak fog mutatkozni arra a bizalomra, amelyet a vallás- és közoktatásügyi miniszter új munkaterve a filmszakmába vetett. Mindenki tudja jól, hogy mit jelent a folyton növekvő mozipark és mit jelent a magyar filmek milliós közönsége a nemzet szellemi fejlődése szempontjából. Ennek jelentősége a jövőben csak nőni fog. Amikor tehát a jövőben előreláthatólag még több magyar moziban még több néző tekinti meg a magyar filmeket, minden tekintetben csak a magyar kultúrát méltón szolgáló filmekkel viszonzozzuk a vallás- és közoktatásügyi miniszternek a szakmába vetett bizalmát.

Lillafüred, 1940. június végén.

Az idén másodszor gyűlt össze Lillafüreden, ebben a Bükk-övezte paradicsomban a magyar filmársadalom, hogy a II. Nemzeti Filmhét keretein belül, filmkongresszus és filmverseny alakjában demonstrálja eddigi eredményeit, megtárgyalja ügyes-bajos dolgait s a végén határozati javaslatokat szűrjön le, amelyeket aztán illetékes szakmai fórumokhoz kíván felterjeszteni.

Június 22.

Megfelelő szervezkedés, előkészítő munka és propaganda után, szombaton kezdtek gyülekezni a magyar filmélet képviselői. Impozáns volt ez a felvonulás, annak ellenére, hogy a szakma harmadik ágának hivatalos képviselői, a MMOE vezetősége — e riport keretében nem tárgyalható okoknál fogva — távoltartotta magát az idei Filmhétől, amint ezt a *Moziegyesület* multheti számunkban közzétett nyilatkozatában le is szögezte.

Főleg a hazai filmgyártás és filmkereskedelem nagy képviselve nagy számban a Filmhét megnyitásának küszöbén, bár több fővárosi és vidéki mozis érdeklődése is megnyilvánult az 1940. évi nyári nagy filmösszejövetel iránt, amely — fokozottabb mértékben, mint a tavalyi — a komoly munka bélyegét hordta magán első hírtől kezdve.

Június 23.

Vasárnap délelőtt zsúfolásig megtelt a lillafüredi *Palota Szálló* nagyterme. Az emelvényre állított díszes asztal mellett a következők foglaltak helyet: *Wlassics Gyula* br., államtitkár, a *Filmbizottság* elnöke, a *Filmhét* védnöke, *Kiss Ferenc*, a *Kamara* elnöke, miniszteri biztos, a *Filmhét* elnöke, *Pogány Frigyes* dr. ny. h. államtitkár, az *OMME* elnöke, a *Filmhét* társelnöke és *Jeszzenszky Andor* országos vidéki főkapitány, a *Filmhét* rendezőbizottságának elnöke.

Elsőnek *Lengyel József* miniszteri tanácsos, miskolci erdőgazgató, mint házigazda emelkedett szólásra és a földművelésügyi minisztérium megbízásából örömmel üdvözölte a megjelenteket, jó munkát és kellemes szórakozást kívánt a vendégeknek, a *Filmhétnek* pedig még több eredményt, mint amennyit tavaly elért.

A tapssal fogadott közvetlen szavak után *Kiss Ferenc* a kormányzónak hódolt első szavaival:

— Nekünk, magyaroknak, váltahányszor egybegyűlünk ünnepelni, szívünk első dobbanása, lelkiünk első sóhajlása az Egek Urához kell hogy szálljon: áldja meg a mi egyetlen vezérünket, kormányzó urunkat, aki ezekben a nehéz, válságos időkben is bölcsességgel párosult büszke magyar öntudattal vezeti országunkat a rég megérdemelt boldogulás felé.

Zúgó éljenzés és taps fogadta ezeket a szívből szökkenő magyar szavakat.

Kiss Ferenc ezek után köszöntötte *Hóman Bálint* kultuszminisztert, a *Filmhét* fővédnökét és *Wlassics Gyula* bárót, majd *Lichtenstein László* főispánt és *Folyovich József* miniszteri osztályfőnököt, majd az alábbi megnyitóbeszédet mondta el:

Kiss Ferenc megnyitóbeszéde

Kedves jelenlévők és távollévők egyaránt; üdvözlöm önöket, üdvözlöm mindazokat, akik a magyar film szülei, bábái és gyermekei közül jelen vannak és azokat is, akiket munkájuk nem enged el ide, a vadregényes hegyek koszorújába.

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim! Biztos vagyok benne, hogy nem fogják mentegetőzések tartani, ha elmondom: miért kellett megtartanuk ismét a Filmhétet. Múltévi összejövetelünk sikere készítette a rendezőbizottságot arra, hogy távol a dübörgő eseményektől, a fáradt, szezonvégi fővárostól, összehívja mindazokat, akik a magyar filmgyártásnak áldozatos munkásai és fáradhatatlan támogatói.

Magyarország miniszterelnöke, hallgatva a rendkívüli idők szavára, felhívást intézett az országhoz: ne mulatozzunk, ne bankettezzünk. Mindazok, akik talán gáncsból, talán olesó élcelődés kedvéért mulatságnak találták a lillafüredi Filmhétet, azt válaszolhatom: ez nem bankett és nem szórakozás, — hanem munka! (Helyeslés.) Egy év munkájának alapkövetétele, kemény összefogás, az erők felmérése, gondos magvetés, mely nem futóhomokra hull, hanem a komoly szándék és művészi akarat zsiros termőföldjére.

Mi itt felelősséget vállalunk. És ez a legnagyobb dolog, amit ma bármilyen pozícióban lévő magyar ember csak megtehet. Reng a föld! Világok és birodalmak omlanak össze. Nem vállaltuk felelősséget vezetői. Nagy felelősségüket felelőtlenül értelmezték. Ennek nyomában csak összeomlás és pusztulás jöhet. Mi pedig építeni akarunk! És fogunk is, mélyen tisztelt hölgyeim és uraim! Mert díszletmunkástól a filmügyek legfőbb vezetőjéig, mindenki érzi felelősségének súlyos tudatát itt, az európai kultúra békés szigetén. Isten gondviselő szeretete megadta nekünk a lehetőséget,

hogy a kultúra fegyvereivel harcolhasunk az ágyuk dörgő torka helyett. Használjuk ki hát, ragadjuk üstökénél az alkalmat, virágoztassuk a magyar film évről-évre terebélyesedő fáját. Dolgozzass, hogy dolgozhass, ez legyen a jelszó, magyar filmgyártók! A munka önmagában visszatérő köre öleljen át mindenkit. Gyulladjanak ki a műtermekben a fények, porozzanak a fodrászteremben a púderpamacsok, kattogjanak a varrógépek a szabóműhelyekben, freccsenjen a festék a vásznakon, peregjen a celluloidszalag, csengjenek a telefonok, ropogjanak a friss forgatókönyvek lapjai, dolgozzon mindenki, kezdődjék, hölgyeim és uraim, a mindnyájunknak kedves kör.

Milyen csodálatos kollektivitást rejt magában ez a munka, milyen széles kört ölel fel, gondoltak-e rá valaha? Hogy nemcsak az író, a színész, a rendező, az operatőr, a vágó, a munkás, nemcsak a gyártó dolgozik a filmen és a filmért, nemcsak a boszorkánykonyha lóto-futó, sütő-főző házi boszorkányai, hanem kívül ezen a körön, az egész ország. Aki a díszlet léceihez a fát kivágja, gyalulja, eladja, megveszi, aki a vásznat szövö, a festéket kavarja, a forgatókönyvet nyomtatja és fűzi, aki a mozbán jegyet szed, vetít, pénztárt vezet, aki a pénzből vásárol és aki elszállítja, amit vásároltak. És ki tudná ezt a hatalmas kört egy lendülettel megrajzolni, amelybe beletartozik minden, de minden, amit úgy hívunk: a munka országépítő körforgalma.

Tudom jól és nem titok senki előtt, hogy ez nemcsak üzlet, hanem áldozatkészség is. Hogy sok mindennel kell megküzdenie annak, aki ebbe belevág. De ez magyar erény, igazi magyar tudás, — áldozatot hozni. Ezer év történelme tanít erre és ez büszkévé tehet bennünket.

A helyzet ma sokkal előnyösebb és biztatóbb, mint tavaly. Nem a film betegyánál jöttünk össze konziliumra, aggódó arccal, már nem is a labbadozóknak adunk mankót, hanem egy gyógyult, életerős, egészséges valakinek mutatunk utat és adunk tanácsot: mit tegyen, hogy ne essék vissza soha többé régi bajába s hogy miképp maradjon életerős.

Doktor urak, bábák, köszönöm! A gyermek megszületett, felnőtt, kijárta az első osztályt és azt hiszem, nyugodtan hozhatom meg az ítéletet: felsőbb osztályba léphet. Mert most már csak eről van szó. A nívó felemeléséről. Örömmel állapíthatom meg, hogy ezt a szándékot minden jel szerint az összes gyártók szem előtt tartják.

A pestieskedő éretlenségek korszaka végleg lejárt. Az olcsó vicekért ma már egy fagarast sem ad senki, az iradalom egyre erőteljesebben követeli és foglalja el helyét a magyar filmgyártásban. Az ezévi gyártás terveit komoly művészi szándék hatja át. Es erre ma fokozottabban van is szükségünk. A külföldi piacok figyelme egyre jobban felénk irányul. A történelmi idők szigorú parancsszávára a legtöbb ország műtermekben kihunytak a lámpák és így az eddiginél is nagyobb külföldi előadások lehetőségei nyílnak meg a magyar film előtt. De vigyázzunk, hölgyeim és uraim, ne adjuk el magunkat egy fál lencséért. Ne könnyelműsködjünk.

Es ezt nem az anyagi, hanem a szellemi javakra értem. Ami ennek az országnak a határát átlepi, művészilag méltó kell legyen a külföldön már eddig nagy sikereket elért magyar zenészek, festők, írók művészek vonalához. Nem rombolhatjuk le egy kényelmes lehetőségért, amit évtizedekkel építettünk, nem ronthatjuk el műveszi jóhírünket.

Meg vagyok győződve arról, hogy ezek végeredményben mind utólagos jótanácsok és mindenkit, aki a magyar film körül foglalatokodik már régen átitotték ez a művészi elv és fércmunka helyett az alkotásra való törekvés.

Ez a föld a legszebb ígéretekkel dús és ígéreteit mindig be is váltja. Író, színész, rendező, ígér a fiatal nemzedék; nap, mint nap bukkannak fel fiatal tehetségek, akik a most meginduló és hála Istennek zsúfolt gyártási programban helyet kapnak majd. Hasonn az mindenkit a munka részegítő öröme, hozzon áldozatot, ha kell és adja mindig tudásának legjavát.

Mielőtt a tervezetések, tárgyalások és az érdemi munka megindulna, itt a békeséges, öreg fenyek között, tóparti séták vagy csendes feketekávészás közben, el kell térjek egy pillanatra a tárgytól. Nem állom meg, hogy a most pergő nagy világfilm utolsó jelentői előtt ne iktassak be egy „snittet” magunkról, édes hazánkról. Perbe kell szállnom egy híres vers röfren-soraival:

„Magyarnak lenni tudod mit jelent? Magasba vágyva tenni egyre lent!”

Boldogan remélem, hogy ez már nem állja meg a helyét. Magyaroknak lenni, tudják mi jelent a világ ma fordul, alakuló jelenében? Magasba vágyva, magasra jutni! Soha a reménység ilyen kézzelfoghatóan nem ötlötte még fel a valóság arcát. Soha még így, ilyen robbanjával felhők szét nem szakadtak egy ország felett. Nap még így nem ígért megváltást és felszabadulást, mint a

mostaniak. Bizzunk és dolgozzunk. Az utolsó méterek peregnének és sokat szenvedett országunk fényesen vetített premier plánba került a világfilmen. Játsszunk jól. Mindenki reánk figyel.

Egy kötelességük lehet csak ebben a pillanatban: a munka!

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után br. Wlassics Gyula államtitkár emelkedett szólásra:

Wlassics Gyula báró üdvözlőbeszéde

Mélyen tisztelt Filmkongresszus!

Midőn Hóman Bálint vallás és közoktatásügyi magyar királyi miniszter úr ónagyméltósága képviselőjében, — akit sajnálatára országos gondoljai megakadályoznak az itt való megjelenésben, — köszöntöm a magyar filmvilágos s átadom a filmügyeket gondozó legfőbb hatóság szeretetteljes üdvözlését a lillafüredi Nemzeti Filmhét keretébe illeszkedő filmkongresszus nagyrabecsült kitűnő vezetőinek, tagjainak és vendégeinek, — nemcsak hivatali kötelességemnek teszek eleget, a képviselt fővédnök úr Ó Nagyméltósága jelképezésére, hanem szívem sugallatát is követem, melyet a filmügyek közigazgatása körében kifejtett hivatali tevékenységem során annyiszor éreztem együtt dobogni a magyar filmügy lelkes harcosainak sok próbát kiállított küzdelmes sorsával.

Legyenek meggyőződve róla, hogy ez az üdvözlés nem sablonos formalitás, hanem mind a magyar kultúra hivatalos öre részéről, mind a magam részéről őszinte hitvallás a magyar filmügy nemzeti és kulturális hivatásának magasrendűsége és fontossága mellett.

Midőn a kultusztárca magának vindikálta a magyar kultúra néha gazdálannak tetsző, — mert igen sok gazdájú — ágazatát, midőn atyai gondozására vállalkozott, nem azért tettük, hogy több helyett egy mostohát kapjunk, hanem azért, hogy édes gyermekünk-ként magunkhoz öleljük s az érdekelt társmiszteriumokkal karöltve a kultúra síkján olyan dicső jövőre neveljük, amelyet küzdelmes ifjúsága után megérdemel.

A jó atya gondosságával figyeljük a magyar filmvilág különböző — s gyakran egymást keresztező — óhajait s azért létesítjük az önálló Filmkamarát,

hogy abban az összes csoportok jogos igényei — fontos nemzetnevelő hivatásuk teljesítése keretében — kielégítésre leljenek és összhangot találjanak.

Az a szívós kitartás, melyet a szakma leglelkesebb képviselői ennek a kongresszusnak megrendezése irányában is — különféle nehézségek és az idők járása folytán szinte ellenséges körülmények ellenére — kifejtettek, mutatja a filmszakma erős élniakarását, szótágyzó érdekeltségeinek összefogásra való komoly törekvését. Mutatja, hogy a filmvilág, mely a ma egy éve még reánehéző zürzavaros vergődés állapotából ki tudott emelkedni és ki tudta érdemelni a sikerek és eredmények mai korszakát, — a midőn a külföldi figyelem is fokozott érdeklődéssel fordul feléje, — igenis megérett arra komoly munkára, mely hivatva lesz a ma még részben kiforratlan problémáinak megoldásával a közös érdekből megvalósítást kívánó terveket sorra révbe segíteni és a megindult fejlődést beletölteni.

Ez az örvedetes felvérteztség, melyről a kongresszus folyamán filméletünk legkiadválóbbjainak előadásai foglaltak meggyőző képet elénk tárni, reményem és hitem szerint azt is jelenti, hogy mindnyájukat a személytelen kötelességteljesítés érzése hatja át, ego-centrikus szereplési vágy és vezérkedni-akarás helyett az önzetlenségig menő felölvadás a nagy nemzeti feladatban. (Éljenzés)

Midőn a filmkongresszusban a dicső jövőre hivatott, leendő filmkamará bőlcsőjét látva, újból kérem, fogadják a miniszter úr meleg üdvözléséhez kapcsolt ismételt lelkes köszöntésemet és őszinte szeretettel kívánom munkájukra a Mindenható áldását!

Taps és éljenzés zúgott fel a magas szárnyalású beszéd után.

Pogány Frigyes dr. köszöntője

Végül Pogány Frigyes dr., az OMME nevében köszöntötte a Filmhét fővédnökeit, Hóman Bálint kultuszminisztert, Fáy István államtitkárt és a miniszter személyét képviselő br. Wlassics Gyulát. Üdvözlő a megjelent vendégeket, a helyi hatóságok képviselőit és azokat is, akik ugyan még nem jöttek el, de megígérték jövetelüket, végül Huszka Jenőt, a magyar zene mesterét. Beszéde további során szól az elnöki vezetés alatt álló OMME részéről és keretében tizenkét év óta folyó beilum omnium contra omnes-ről, ismertette e harcok fázisait és hozzátevé, hogy mint e harcok vezetője, érthetőleg többször vesztett csatát, mint győzött. Az OMME-nak nemcsak saját harcai voltak, de küzdenie kellett a társegyesülettel is, sőt: nagyobb hatalmasságokkal is. Ezek a harcok érlelték meg a gondolatot: hogyan lehetne egy nevezőre hozni ezt

a szakmát különféle érdekeivel? Szó volt német mintára *Spitzenorganisation*-ról és 6—7—8 évvel ezelőtt felvetődött a kamará terve is. Ismerteti azokat a szakma egyetértését célzó kisebb-nagyobb intézkedéseket, amelyek mind arra lettek volna hivatva, hogy rendet teremtsenek a szakmában. Hasztalan volt. A harc tovább folyt. Szólt a kamarai tervekről, összeütközésekről és kifogásokról. Amikor eliminálódni látszottak a kamarai hibák, leszögezték, hogy egy jó kamarának szívesen lesz tagja és abban a filmügyek előmozdítója. Bizik benne, hogy az új önálló és egységes Filmkamará megszűnteti az eddigi béka-egérharcot. Rendkívüli feladatokat várnak azokra, akik az új Kamará élére fognak állni. Felsorolja mindazokat a problémákat, amelyek megoldását az új Kamarától várja a szakma. Kívánja a filmügyek felettes

hatóságainak, amelyek mindig szeretettel viseltette szakmánk iránt, hogy továbbra is Isten áldása kísérje munkájukat. Végül kívánja, hogy a *Filmhét* munkája a legteljesebb sikert eredményezze.

Kiss Ferenc indítványára a *Filmhét* üdvözlő táviratot küldött Hóman Bálint kultuszminiszternek és Lukács Béla államtitkárnak.

Végül Váczai Dezső felolvastott néhány üdvözlő táviratot, amelyeket a következők küldtek: Kádas Károly államtitkár, Borbély-Maczkó Emil Borsod vármegye főispánja, Pfeifer Gyula egyetemi tanár, a Magyar Amatőrfilmmezők Szövetségének elnöke és Scsigulinszky főtitkár, a Hunnia Filmgyár kölcsönzője és Somkúti István, a Magyar Filmpoperatőrök Társaságának vezetője.

Befejezésül Kiss Ferenc köszönetét fejezte ki a megnyitó-ünnepély szóno-kainak, kellemes szórakozást kívánt a vendégeknek, végül ama reményének adott kifejezést, hogy a jövő évi *Filmhét* még számosabb vendéget üdvözölhet majd körében.

Délután pergett le a *Filmhét* filmversenyének első filmje, a Fox-gyártásában készült *Arviz Indiában* című szenzációs újdonság. Ezt megelőzte egy Fox filmriport: *Az Egyesült Államok hadiflottája*.

Június 24.

Hétfőn délelőtt lezajlott a *Filmhét* filmkongresszusának első előadása, amelyet Bingert János, a Hunnia Filmgyár igazgatója tartott. Tulajdonképpen két előadással kedveskedett a vendégeknek. Az elsőnek a *Nő és a nemzetvédelem*, a

másodiknak a *Filmhét* volt a címe.

Délután került bemutatásra a *Hunnia-Takács* film: *Sarajevo*.

Június 25.

Kedden délután bő programot kaptak a *Filmhét* vendégei. Két előadást és egy filmet. Az egyik előadást Tőrey Zoltán dr., a Magyar Filmiroda és a Nemzeti Apollo vezető igazgatója tartotta, *Miért van szükség Filmkamarára* címen. A második előadást Güttler Antal, a Palatinus Film igazgatója tartotta *A magyar filmgyártás kereskedelmi kérdései* címen.

Utána színpadra került az Ufa legújabb kitűnő vígjátéka: *Bécsi történetek*, amelynek egyik jelen volt főszereplőjét, Hans Mosert lelkesen ünnepelte a közönség. Megelőzően a *Porcellán* című magyar kultúrfilmet láttuk Cserépy László művészi rendezésében és a Magyar Filmiroda tálalásában.

Június 26.

Szerdán délelőtt Erdélyi István dr., a Kárpát film igazgatója tartott előadást *A magyar film belföldi értékesítésének kérdéseiről*.

Délután színpadra került a *Filmhét* filmversenyének második magyar filmje: *Mária két éjszakája*, amely Szilágyi-Szabó Eszter remek filmdebüje és a Palatinus Film produkciója.

*

A *Filmhét* filmkongresszusának előadásait lapunk más helyén adjuk teljes terjedelmükben. Az értékes szakelőadások bizonyára érdekelni fogják

azokat, akiknek nem volt alkalmuk megjelenni az ideai nagy filmparlamenten. Természetesen jövőheti számunkban folytatjuk az előadások közlését.

A filmversenyen bemutatásra került filmekről szintén legközelebbi számunkban adunk részletes kritikai ismertetést.

Említésre méltó a *Filmhét* rendezőbizottságának egyik kedves ajándéka: az egy hét tartama alatt három ízben megjelent nyolccoldalas alkalmi újság. A Váczai Dezső szerkesztésében megjelenő lapokat jövőheti számunkban mellékelni fogjuk.

*

A *Filmhét* első felének bő programja bizonyította annak, hogy ez az idén megismétlődő szakmai együttes, milyen szükségesség és milyen eredményeket tud elérni. A *Filmhét* másik felének műsora is értékes és arról legközelebb nyújtunk bő beszámolót olvasóinknak.

(v. d.)

NYILATKOZAT

Az MMOE elnöksége a MAGYAR FILM f. hó 22-i számában nyilatkozatot tett közzé, amellyel kapcsolatban szükségesnek tartjuk kijelenteni, hogy az MMOE elnökségével több ízben tárgyalásokat folytattunk a lillafüredi Filmhétre vonatkozóan. Annak programját az MMOE elnökségének tanácsait és kívánságait figyelembevéve állítottuk össze. Távolmaradásukat őszintén sajnáljuk, mert a II. Nemzetközi Filmhét egyik célja éppen a szakmai összefogás dokumentálása volt.

A Filmhét rendezőbizottsága.

Átütő bombasiker, a nyári évad meglepetése

SZELLEMEK FÖLDJE

2 részes dzsungel riportfilm

- I. rész: Szingalézok tragédiája
- II. „ Equadori fejedelmek

Megjelent a CITY filmszínházban június 26-án

BŐRHARISNYA UTOLSÓ MOHIKÁN

Megjelent 10 másodhetes filmszínházban
Biztos üzletfilmek, azonnal beoszthatók!

Kérjen árajánlatot!

125 drb. KISFILM!

Színes filmek, rajzfilmek, magyar kultúrfilmek,
zenés filmek, különleges filmek, kis dzsungel
filmek, ezerméteres cow-boy filmek!

Kormos Miklós Filmkölcsönző vállalata

Budapest, Erzsébet-kr. 9-11. Telefon: 422-574

Hóman Bálint kultuszminister nyilatkozata a magyar film egységes irányításáról és nemzeti feladatairól

A magyar filmügy jövője fejlődése szempontjából igen nagy horderejű kormányrendelet történt az elmúlt hónapban, amikor a filmügy nemzetnevelési és művelődési szempontból való legfőbb felügyelete és irányítása a vallás- és közoktatásügyi miniszter alá került. A filmügy irányítása eddig több tárca és a miniszterelnökség között osztott meg. Az új intézkedés nem érinti a belügyminiszter általános közigazgatási és rendészeti, valamint az iparügyi minisztérium iparfejlesztési hatáskörét. Mindaz a művelődési feladat azonban, ami eddig a belügyminiszter, a vallás- és közoktatásügyi miniszter és a miniszterelnök között megosztott, most egységes irányítás alá került.

Az új helyzetnek megfelelően Hóman Bálint kultuszminister a minisztérium népművelési főosztályának keretében külön filmgyosztályt szervezett s ennek élére Balogh László miniszteri osztálytanácsost hívta meg. A népművelési főosztály vezetője Antalja Antal miniszteri tanácsos, míg a filmügy magasabb felülvizsgálatát br. Wlassics Gyula államtitkár látja el. Ezzel az intézkedéssel egyidejűleg újjászervezték az Országos Nemzeti Filmbizottságot is.

Hóman Bálint kultuszminister az újonnan életbelépett intézkedéssel kapcsolatosan nagyjelentőségű nyilatkozatot tett a Magyar Távirati Iroda munkatársa előtt. A miniszter nyilatkozata elején rámutat arra, hogy a világon mindenütt felismerték a film óriási művelődési és nemzetnevelési jelentőségét és ezért mindenütt megkísérelték kiemelni a filmügyet korábbi, alacsonyabb üzleti értékeléséből. Hangsúlyozta, hogy a magyar filmet átlagosan egymillió néző tekinti meg, amelyet bizonyít a magyar filmek előállításának költségeinek és anyagi lehetőségeinek eddigi összes adata. A kultuszminister kiemelte nyilatkozatában, hogy nincs az a kulturális megmozdulás, amely hasonló hitelesen igazolható publicitással rendelkezne. A magyar filmgyártás fejlődése lehetővé tette az elmúlt esztendőben 200 újabb mozi megnyitását. A vidéki magyar mozi a legjobb külföldi filmmel sem tud olyan sikert elérni, mint egy jó magyar filmmel. Erre abból lehet

következtetni, hogy volt olyan magyar film, amelyet közel kétmillió néző tekintett meg. Az elmúlt évben 31 magyar film készült el, híven a miniszterelnök tavaly, augusztus 9-én a képviselőházban bejelentett programjához. Az elmúlt esztendő magyar filmgyártása provizórikus eszközök igénybevételevel történt, de a miniszterelnök már akkor kilátásba helyezte a magyar filmgyártás folytonosságát biztosító megoldást és ennek a problémának megoldása nagyjából be is fejeződött.

A magyar film az utolsó évben külföldön is nagyon kelendő cikk lett s bizonyos országokban a filmhiány piacát megnövelte és külföldi értékelésben is nagyon előrehaladt. Az év első negyedében száznál több magyar film külföldi elhelyezése körülbelül negyedmillió pengő értékű valutát biztosított.

A filmügy nemzetnevelési és kulturális szempontból való legfőbb felügyelete és irányítása a vallás- és közoktatásügyi miniszter feladatává vált. Az átszervezés kapcsán az Országos Nemzeti Filmbizottság, amely a magyar filmgyártás feletti legfőbb felügyeletet látja el, mint az abban érdekelt miniszterek képviselőiből alakított szerv, tárcám feladatkörébe került és a reáhualló, meggyarapodott munkának megfelelően állandóbb szervezettel nyert. Az előző tiszti br. Wlassics Gyula államtitkára, a filmgyekek revizora, a bizottság ügyvitelét pedig főtitkári minőségben Balogh László miniszteri osztálytanácsosra, a minisztérium újonnan szervezett filmügyi osztályának vezetőjére — a filmkérdés egyik legavatottabb hazai ismerőjére — bízom.

A miniszter ezután a Színművészeti és Filmművészeti Kamara kettéválasztásáról, illetve a két külön kamara megszervezéséről nyilatkozott. Ez hamarosan meg is fog történni, mert az erre vonatkozó törvényjavaslat már a Felsház előtt van.

A végleges szervezetet az előkészítés alatt álló és remélhetőleg még az év őszén a törvényhozás elé terjesztendő népművelési törvényben kívánom összefoglalni.

Elgondolásaimat természetesen egész sor fontos részletkérdés megoldása támasztja alá. A pénzügyminiszter úr megértéséből rendezéshez jutottak a Hunnia Filmgyár függő anyagi kérdései, úgyhogy a gyártás a múlt héten megindult ebben a filmgyárban. Az iparügyi miniszter úr olyan intézkedéseket tett, amelyek normális viszonyok között a gyártás folyamatosságát körültekintő számítás mellett biztosíthatják. Módot találtunk arra is, hogy a Magyar Filmiroda műtermében is meginduljon az szükségletnek megfelelő munka.

A kultuszminister a magyar filmgyártás színvonalának emelését is, mint egyik legfontosabb célkitűzést állítja a magyar filmgyártók elé. Ezért a jövő évi költségvetés keretében művészi témák megírására komoly pályázatokat ír ki s azok megvalósítását megfelelőképpen támogatja. Külföldi tanulmányúthoz segíti majd a fiatal, tehetséges szakembereket, rendezőket és Kiss Ferenc javaslatára terveztette a Színművészeti Akadémia kibővítését filmosztállyal, amelyben nemcsak színészi, hanem a film minden művészi vonatkozásában kiképzést nyerhetnek a növendékek.

A magyar nemzeti filmkultúra fejlesztésének és terjesztésének azonban más téren is vannak feladatai. A film utólérhetetlen hatású oktatási és művelődési eszköz. Ennek érdekében fokozni kívánom a magyar kultúrfilmgyártást. A középfokú iskolákban ötödik esztendeje nagy eredményekkel működik a filmoktatás. Oktatófilm Kirendeltségem a folyó tanévben közel 600 tanítézt részére 30.000 esetben adott kölcsön filmet s hozzávetőleg számítás szerint százezer tanórán át folyt le ezeknek a filmeknek a bemutatása. A főváros maga látja el igen kiterjedt mértékű filmoktatását — hasonló arányokban. Hosszú idő óta tervbe vettem a népművelésnek ismeretterjesztő filmekkel való ellátását, valamint az elemi iskolai filmoktatás bevezetését is. Remélem, hogy a jövő évben ennek megoldásához is meg tudjuk szerezni az anyagi eszközöket.

Természetesen mindezt csak fokozatos és kitaró munkával, az összes érdekelt tényezők összefogásával lehet elérni. A szakmai összefogás egyik jelét látom a most folyó Nemzeti Filmhét munkájában. Feladataim kiépítésénél azonban úgyszólván minden miniszter-társam jóindulatú támogatását igénybe kellennem, elsősorban a belügyminiszter urat, hogy eredményes munkát végezhessek.

FELHÍVÁS A MOZIEGYESÜLET TAGJAIHOZ!

A második zsidótörvény végrehajtásáról szóló kormányrendelet folytán 1940 július 31-ig minden munkaadó köteles bejelentést tenni az Értelmisségi Kormánybizottsághoz az 1940 január 1-től június 30-ig terjedő idő alatt az értelmisségi alkalmazottak sorában, személyében, fizetésében beállott változásokról.

Amennyiben az 1939 július 1-től 1939 december 31-ig terjedő időről szóló bejelentés tekintetében semminemű változás nem állott be, ez esetre is kell jelenést tenni azzal, hogy a most említett félévről tett bejelentés adataiban semmiféle változás sem állott elő az 1940. január 1-től június 30-ig terjedő idő alatt. M. P.

A
MAGYAR
FILM

az egyetlen
szakmai
hirdetési orgánus!

A LILLA FÜREDI III. NEMZETI FILMHÉT FILMKONGRESSZUSÁNAK ELŐADÁS-SOROZATÁBÓL

1940 június 24-én:

BINGERT JÁNOS dr.: 1. *Nő és nemzetvédelem*

A *Filmhét* első napján megfigyeltem, hogy mennyi kedves női látogatója van ennek a mi kis összejövetelünknek. De nemcsak a szakmával kapcsolatban álló hölgyek tiszteltek meg bennünket látogatásukkal, hanem kivülről is. Úgy látszik, érdeklődnek a mi külön kis világunk problémái iránt. Ez a megfigyelésem azonban egyben meg is ijesztett. Szörnyű elvont témát adott fel nekem a rendezőség, amikor bizott meg, hogy a magyar filmhét hitelkérdéseiről szóljak. Úgy érzem; előbb meg kell köszönöm a jelenlévő hölgyeknek, hogy érdeklődtek a magyar film problémáira. Ezért a mai idők különleges voltába is kapcsolódva, előzetesen a *magyar nő a nemzetvédelem és a film témájáról* fogok beszélni. Szétágazó fogalmak, összekovácsolja őket az idők rendkívülisége.

Komor összefüggést sejtet egymás mellett ez a két fogalom. De időszzerű őket együtt emlegetni, mert háború vihara dúl körülöttünk az egész világon. Súlyos megpróbáltatások pörölyei zuhognak nemcsak a háborúban közvetlenül résztvevő nemzetekre, de a gazdasági összefüggések folytán és a veszedelem közelségénél fogva, legnagyobb erőlködésre sarkalják azokat a nemzeteket is, amelyek a sors kegyéből ma még békében élnek. Világsszerte készülnek fel a háborúra. Nap-nap mellett halljuk felelős nemzetirányító államférfiak szájából, hogy ez a háború nemcsak amolyan katonásdi, hanem vérszenes komoly, totális háború. A mai kor háborúja nem a harcra nevelt és erre edzett férfiak nemes összecsapása, hanem emberirtás, annak rendje és módja szerint. Összecsapás ez földön, vízen és levegőben egyaránt. Hatalmas agygépek fáradoznak azon, miképp lehet a szemből álló nemzet minden egyedének csontjaiban a velőt megrontani, miképp lehet tőlük az élethez nélkülözhetetlenül szükséges táplálékot elvonni, és végül milyen módszerrel lehet nemcsak a mai nemzeteket, hanem még az eljövendőt is eleve harcra készíteni és minden ellenállásra alkalmatlaná tenni. *Bellum omnium contra omnes*. Ha tehát ilyen körülmények között nemzetvédelemről szólnak, akkor már nemcsak a férfiak harci feladatairól kell beszélnünk, hanem a nők szerepéről is a nemzetvédelemben.

A nőknek is fel kell készülniök a háború megpróbáltatásaira mindenütt, ahol ezekben a nehéz időkben a bi-

zonytalan jövő fenyeget. A totális és gépesített háború mai korszakában új feladatok és új kötelességek hárulnak rájuk és ezekkel akkor kell megismerkedniök, amikor még nem potyognak a levegőből a bombák. Nálunk sem nézhetik az idők folyását ölbetett kézzel a nők. Nagyon helyes, hogy erről a kérdéstről a legnagyobb nyíltsággal és részletességgel beszéljenek és a gyenge idegzetűek kedvéért nem próbálják szépiteni a komor lehetőségeket. Megtanulhattuk már, hogy a problémákhoz idejekorán kell hozzányulni. Számolni kell a bajokkal, sokkal korábban, semmint a nyakunkba zuhannak és az egészséges nemzeti társadalomnak készen kell állania, hogy minden helyzetben erőteljes ellenállóképességet tanúsítson. Epp ezért hasznos és tanulságos minden szó, amely most a női nemzetvédelemről elhangzik. Nálunk is szervezettebb munkát kell végezniök a nőknek, mint hajdan és ezt a munkát békében kell kiépíteni, tervszerű elgondolások, nevelés, kiképzés és gyakorlat útján. Európában már mindenütt megvannak a női szervezetek, amelyek háború esetére is pontosan tudják, mi a kötelességük. Örömmel kell megállapítani, hogy ebben Magyarország sem marad el. Az erre illetékes szervezetek ebben az irányban már meg is tették a szükséges intézkedéseket, de magának a társadalomnak feladata most már az, hogy ebbe a szervezkedésbe beleilleszkedjenek, azt segítse és ezzel meggyorsítsa az állami feladatokat. Ismerni kell azokat a munkaterületeket, ahol a magyar asszonyok és lányok háború esetén kiválóan megállják a helyüket. Felgyelmezett, engedelmessé kell válniök, de parancsolni is tudó nőket kell nevelni. Hisz-szük, hogy ezen a téren a magyar nők, akikben a Zrinyi Ilonák és Rozgonyi Ceciliák ősi erényei élnek, csodákat is tudnának majd művelni, ha egyszer erre sor kerülne.

Kis lélekszámú, de nagycélú és nagyhivatású nemzetek asszonyai nem elégedhetnek meg pusztán ama kötelességeik teljesítésével, melyeket szorosán vett női hivatásuk ír elő számukra: asszonyi sorsukon túl vállalniök kell a közös nemzeti sorsot, részt kell venniök a nemzeti küzdelemben, folyjanak ezek bár csatamezőkön vagy szellemi síkon. Nem okvetlenül tevékeny részvételre gondolunk, hanem elsősorban arra, hogy a magyar nő érületileg nem maradjon közömbös egy-egy nemzeti eszme iránt.

A mult példái igazolják, hogy a magyar nők mindig tudatában voltak ezirányú feladatuknak, nemcsak megértői, átérzői, hanem sokszor sugalmazói is voltak a nagy nemzeti gondolatnak. Ezért merünk mi bátran a magyar film propaganda-problémái kapcsán is a magyar nőkhöz fordulni. És most jöjjenek az árnyképek, jöjjen a film.

Az utóbbi esztendőkből sokszor hallottunk filmpropagandáról beszélni. Hallottunk rejtett és nyílt propagandáról a filmben. Nézzünk hát szemébe ennek a kis celluloid-szallagba elbujtatott erőnek.

Készülnek olyan filmek, amelyek kifejezetten oktató vagy nevelő céllal kerülnek, rendszerint a közönség egy kisebb köre elé. Szerkezetük és mondanivalójuk okszerűen didaktikus. Rendszerint már az első néhány méterben önmaguk mondják el, hogy tanítani, felvilágosítani, vagy egy bizonyos irányba befolyásolni akarnak. Hatásuk éppen ezért rendszerint szűkre szabott. Van ennek egy csodálatos lélektani oka, t. i. az, hogy főleg a felnőtt emberek, nem nagyon szeretik, ha oktatják őket. A filmnek ezt a fajtáját éppen ezért nagyon ritkán sikerül az ú. n. nagyközönség elé tálni úgy, hogy azt mindenki örömmel és szeretettel fogadja. De nem is könnyű dolog különböző kultúrájú, képzettségű és felkészültségű embereket ugyanazzal az eszközzel egyformán tanítani. De nem könnyű dolog művészileg és technikaiilag sem könnyedén és szórakoztató módon oktatni. Természetesen mindez nem vonatkozik a szigorúan vett szakfilmekre, amelyek bizonyos képzettség elsajátításához adják meg a képszerűség támogatását.

Ha a filmpropagandáról a női nemzetvédelem szolgáltatásában csak ilyen szűkre korlátozott értelemben beszélünk, úgy könnyű feladatok várnak megoldásra. Meg kell jelölni azokat a női feladatokat, amelyek illusztráció mellett könnyebben megmagyarázhatóak és hamarosan előttünk állhat egy oktató propaganda-film. Van erre külföldi minta is bőven. A finnek *Lotta*-filmje, a németek propaganda-filmje a női munkatáborokról, a háztartások háborús racionalizálásáról, az átállított háborús háziapokról és sok más hasonló. Ezek mind nyíltan és kifejezetten mondják el mindazt, amivel tanítani és irányítani akarnak.

De az igazi propagandaerő mégsem a filmnek ebben a fajtájában van meg. Átható és maradandó erő, — talán éppen közvetett voltánál fogva, — abban a propagandában van, amelyet az u. n. játékfilmek, vagyis a szórakoztató filmek árasztanak magukból. A filmnek és a mozinak a társadalomra és a legszélesebb néprétegekre gyakorolt hatása ma már közismert. A szórakozásnak talán ma ez a legolcsóbb módja és éppen ezért a tömegek minden rétegéhez hozzáfér. Magyarországon a film ma kb. 500 nagy moziban és közel 200 keskenyfilmet előadó moziban mutatja be naponta és több előadásban, mindig sokszáz ember előtt képeit és közli mondanivalóit. A szürke tekercesek nemes feladatokat is megoldhatnak, komoly munkát is végezhetnek, — ha észszerűen és megfontoltan használják fel őket. Társadalomnevelő és nemzetnevelő hatását ma mindenütt nagyra tartják. Ereje főleg abban van, hogy szórakoztatás útján juttatja el mondanivalóit, sokszor burkoltan, a nézőkhöz. Meg lehet találni és már meg is találták mindenütt azokat a műfajokat és alkalmas filmformákat, amelyek a közönséghez szólnak. A szükséghez képest néha ebben meg kell akadni már csak azért is, mert politikai, szellemi és társadalmi különbségeket kell áthidalni. Bátoran merem állítani, hogy a magyar művészeti hozzáértés még világviszonylatban is az élen jár akkor, amikor szellemes módon, szórakoztatva oktat és nevel. És itt mindjárt nézzünk szemébe annak a sokszor felvetett kérdésnek; miért nem alakítottunk ki már mi is eddig egy különlegesen magyar, nemzeti filmstílust, mint ahogy azt maguknak pl. a franciák vagy az oroszok évek óta kifejlesztették? Miért nem tudja a magyar film tetszetősen és élvezhetően, mindenkinék szájaíze szerint szórakoztató módon előadni mondanivalóit? Felelni kívánok most erre is: Adják meg nekünk úgy az illetékes hivatalos körök, mint az egész magyar közönség ugyanazt a szabadságot, amit pl. a franciák élveztek, akár a témák megválasztásánál, akár azok kivitelezésénél és adják meg azokat az anyagi lehetőségeket, amelyeket a német és az orosz film élvez és meggyőződésem szerint egy esztendőn belül olyan újszerű, magyar filmstílus fog kialakulni, hogy arra nemcsak idehaza fognak felfigyelni, hanem mindenütt a külföldön is. Három példát akarok erre felhozni. Az elmúlt évad átütő és nagy filmsikere, a *Bors István* kétségtelenül újszerű, itt-ott merész, de mindig igaz és emberi meglátásában és ennek realizálásában találta meg óriási közönségsikerének megérdemelt jutalmát. A magyar paraszt képességeit igazolta és rámutatott a paraszti osztály ősi erejére. Az idei év másik nagy művészeti filmsikere, a *Földművelés*. Súlyos magyar problémát, az egyke kérdését tárgyalja és művészeti eszközei, mondanivalóinak súlyossága ellenére óriási közönségsikere van. Végül megemlítem *Zilahy Lajos* „*Halálos tavasz*”-ának példátlan sikerét, amit kétségtelenül annak köszönhet, hogy hivatott író és művész mondja el benne azt, amit életproblémákról közölni akar. Líra és romantika, művészeti köntösben és mindez hivatott író és művész kezében.

Belátom, hogy az életről, az emberi feladatokról, az egyén és a nemzet összefüggéséről alkotott felfogások súlyos problémák. Tárgyalásuk gyakran ijedel-

met kelt. Sajnos azonban, úgy látszik, mintha mi, magyarok itt, a művészetek terén a túlságos óvatosságnál fogva, kicsit az események mögött kullognánk. Pedig talán jobb volna, ha problémáinkat a mi árnyképeink útján, játékosan és formákba öltözötten bocsátanánk ki a társadalomba. Nem baj az, ha egyik-másik filmünk felett vita támad. Nem kell megijedni attól, ha az időben elmaradottak és a rohanók nem értik meg rögtön egymást és ellentétesen ítéleznék, — hiszen amit mi csinálunk, az végeredményben mégis csak mese, költemény vagy játék. Ugyanez a közönségréteg, amely el van ragadtatva a franciák *Ingovány* című filmjétől, vagy a *Bánatos utca*-tól vagy a *Ködös utak* megfilmesítésétől, megrettenve eltakarja szemét akkor, amikor egy magyar filmben valóban létező, általános társadalmi vagy nemzeti problémát érintenek merész kézzel. Sokan féltik a magyar filmgyártást az új magyar közszellemtől. Attól tartanak, hogy lassan túltűn majd a komolykodás, az oktatási, vagy — Istenments! — a politika. Pedig nem kell ettől tartani. Igazi, hivatott íróink elég szellemesek ahhoz, hogy a bölcsességet, ha kell humorban, a megnyugtatót és kielégítő drámában és az okulást esetleg könnyű mesében adják. Nem lesz baj, ha igazi magyar humort fogunk kapni és eltérünk attól a sémától, hogy egy kávéházi asztalnál két úr ül és — hazudik. Az sem lesz talán baj, ha tragikumot kapunk, de ezt nem mindig és kizáróan erotikus elferdülésekből alakítjuk ki. Végül azért sem lehet ránk haragudni, ha itt-ott rámutatunk a magyar élet egyik-másik égető problémájára és filmünkön keresztül kiáltunk mementót. Még mindig jobb, ha a film nézői között támad vita előadás után, a filmben felmerült problémákról, mintha ugyanezt a kérdést politikai pártgyűléseken, furkósbottal intézik el az emberek egymásközött.

Hogy a film valójában hatályos propagandája a nemzetvédelemnek és igazi nemzetelakító hatású, azt már világszerte elismerik. Az állítólag teljesen szabadjára eresztett amerikai filmgyártás minden évben több és több olyan filmóriást mutat be nekünk, ahol az amerikai történelem nagy napjai és érényei elevenednek meg. Játékos formában, de mély hatással elevenedik meg a *Covared waggon* évtizede, *Graham Bell* nagy felfedezése, az első amerikai várostelepítéseknek *Dodge City*-je és a hozzánk még el nem jutott, de világszenzációt jelentő leírása az amerikai Észak és Dél harcának, az *Elfújta a szél*. Társadalmi darabjaik legtöbbször morális tendenciát nyilvánul meg. Még a vigjátékaik is nemzeti különkódéseiket ostorozzák. És történik mindez a szabad, állítólag nem irányított amerikai filmgyártásban.

De szóljunk hozzánk közelebbeső or-

szágokról. Talán érdekes lesz, ha elmondom, hogy Németországban még cenzúraszás elé sem bocsátják azt a filmet, amelyet a hatalmas német birodalom propagandaminisztere, *Göbbels dr.* és nagy vezére és kancellárja *Hiller* előbb meg nem nézett. Csak olyan film kerülhet piacra, amelynek tartalma, mondanivalója és végső marálja a nemzetnevelő tervbe beillik. Számlálatlan millió márkákkal áll mögéje a német filmgyártásnak a birodalom azért, hogy erőteljesen és határozottan tölthesse be nemzetnevelő szerepét.

A baráti Olaszország nagy *Mussolini*-je néhány évvel ezelőtt elindította az olasz filmgyártás reneszanszát és ma már majdnem megoldotta az önellátást olyan filmekkel, amelyek mindegyike az olasz népek szől és nap-nap mellett újabb és újabb lelki értékeket fejleszt ki. Egyik fiát beállította a filmszakmába, hogy ezzel is dokumentálja; milyen jelentőséget tulajdonít a filmnek.

Sztalin-ról olvassuk, hogy egyéb ten-nivalói mellett olyan intenzíven foglalkozik az orosz filmmel, hogy közvetlen irányításával rövidesen a színesfilmproblémát is az oroszok fogják teljesen megoldani a világnak.

De érdekes, hogy az állítólag korlátozások nélkül működő francia filmgyártást is beállították már a nemzetvédelem szolgálatába. Néhány héttel ezelőtt a francia kormány elrendelte, hogy Franciaországban további intézkedésig csakis háborús témájú, nemzetvédelmi vonatkozású játékfilmeket, vagy már klasszikus értékűvé vált francia irodalmi munkákat szabad megfilmesíteni. Tehát a francia kormány is beállította már a filmet, mint propagandaszkozt, a nemzetvédelem szolgálatába.

Angliában az utolsó másfél esztendőben erősen visszahanyatlott a filmgyártás, ami annak tudható be, hogy az angol filmek nem tudták felvenni a versenyt az amerikai azonos nyelven beszélt filmekkel. Az üzletileg ráfizetéssel dolgozó iparból az angol magántőke visszavonult. Ugyancsak néhány héttel ezelőtt az angol kormány, tisztán állami alapon, felállította az Angol Filmbankot, azzal az indokolással, hogy az angol nemzeti erők, a súlyos háborús megpróbáltatások közepette, nem nélkülözhetik az angol filmben rejlő propaganda erejét. Megindult tehát fokozott mértékben az angol filmgyártás, hogy propagandisztikus erejével segítsen összefogni minden angolt.

Íme: így értékeli ennek a szürke filmszalagnak hatékony munkáját.

És most vetítsük ezeket a megfigyeléseket a magyar érdekek tükrére. Nekünk is mulhatatlan szükségünk van arra az eszközre, amely a könnyed szórakoztatás módjaival igyekszik lelkileg összekovácsolni egy nemzet társadalmát. Lehet itt vitázni a kivitelezés módjai-

Premiermozik műsora:

ÁTRIUM
CASINO
CITY
CORSO
DÉCSI
FORUM
OMNIA
RADIUS
ROYAL APOLLO
SCALA
URÁNIA

Nyugati villámháború
A két töltej
Szellemek földje
Erzsébet hercegnő
Éjszaka kezdődött
Elsodort asszony
Oz
Borcsa Amerikában
S. O. S. Szahara
Noszty fiú esete
Nyugati villámháború

jún. 27-16l
jún. 20-16l
jún. 26-16l
jún. 27-16l
jún. 25-16l
jún. 24-16l
máj. 22-16l
jún. 22-16l
jún. 21-16l
jún. 17-16l
jún. 26-16l

UFA
Metro
Kormos
Kárpát
Reflektor
Pegazus
Metro
Reflektor
Harmónia
Eco
UFA

ról, de egyet nem lehet tagadni: a magyar filmre nemzetnevelő és nemzetvédelmi szempontból mulhatatlanul szükség van. Nem engedhetjük meg magunknak azt a luxust, hogy a propagandának ilyen eszközéről lemondjunk akkor, amikor minden nemzet beleilleszti ezt háborús fegyvertárába.

De joggal kérdezhetné valaki igen tisztelt hallgatóim közül, hogy hol kapcsolódik be itt a magyar nő szerepe ebbe a nemzetvédelmi munkába. Válaszom erre egy nagyon egyszerű, mindenki által igazolható megfigyelésen alapszik. Köztudomású, hogy a mozi és film olyanfajta szórakozás, amelyre rendszerint az emberek nem készülnek el már jóelőre, mint a színházra, vagy hangversenyre. A mozi és film olyan szórakozás, amit amúgy hirtelenében szoktak elhatározni. És itt csodálatos módon, szinte törvényszerűleg áll az a szabály, hogy a moziba menő társaságot mindig a nők dirigálják. Ritkaságszámba megy az, hogy férfiak női társaságban olyan filmet nézzenek meg, amelyet maguk választanak, mert a szabály az, hogy mindig a nők választják ki azt a filmet, amit társaságuk megnéz. Filmgyártók és filmkereskedők, de mozisok is elismerik, hogy csak annak a filmnek van publicitása, amely a női közönséget fogja meg.

Ezt a szabályt mi, Magyarországon közvetett megfigyelés útján állapítjuk meg. De hivatkozhatunk egy talán világsodára menő gondolatra, amely Ceylon szigetén dívik. Ceylon már a trópusok alatt fekszik, tehát a napok hosszúak és az emberek tunyák. A természet mindent megad, anélkül, hogy különösebben meg kellene dolgozni érte. A fáról lecsüngő banán és narancs, a sokszáz gyümölcs, amely magától nő, feleslegessé teszi a túlzott munkát. A mozi itt délelőtt tíz órától majdnem a hajnali szürkületig tart. És Ceylonban a nők nem fizetnek belépődíjat, amikor moziba mennek. Mi ennek a logikája? A nők délelőttként megnéznék minden új filmet, utána pedig referálnak. Este pedig vagy másnap, megfelelő fárfikisérettel, újból elmennek a moziba. Önagságáék tehát kétszer ingyen mennek moziba, azért, mert egy vagy két férfi-fizető látogatót visznek magukkal. Azt hiszem, ez a példa a napnál is világosabb. A keleti ember bölcsessége egyszerű gyakorlati módon megoldotta azt, amit mi hosszas spekulációval igyekszünk az életből ellesni és szabállyá formálni.

A női izlés és a női érdeklődés pedig más vonalon halad, mint a férfiaké. Kétségtelen tehát, hogy a nők szerepe a filmnek sikerében és ezzel a publicitásában is irányadó. Ha a magyar nők a magyar filmnek megadják azt az érdeklődést és szeretetet, amelyet megérdemel és a magyar filmet olykor egy kis elnézéssel, de mindenképpen tudatos szovinizmussal a külföldiek elé helyezik, akkor a magyar filmek jövője örökre meg van alapozva. A női közönség izlése meg kell, hogy találja a magyar film értékeit és ha így biztosította ennek létét, úgy a dolog természeté szerint a film is alkalmazkodni fog elsőrendű közönségének lelki igényeihez. De továbbmegyek. Meggyőződésem szerint a hivatott magyar írók filmjei is meg fogják hódítani a magyar nőket úgy, mint ahogy azt könyveik teszik.

Az előbb ismertetett három hivatott magyar író kezéből származó film osz-

tatlan sikere ezt teljes mértékben igazolja.

Évek óta szeretnék megvalósítani három-négy olyan filmet, amely nagy magyar író munkáján alapszik. Valahogy pl. *Tormay* Cecilnek egyik-másik munkája, megfelelően elkészítve, nagy kultúrshükségletet elégítene ki. Az aszszonyi szem, a női ábrázolás finomsága, a lelki hatások iránti fokozott fogékonyság, olyan értékeket tudna egy ilyen magyar filmben életrehívni, amelyet ma még nélkülözünk. Milyen más volna az a romantika és az a líra, melyet egy filmben női szív teremtene meg és milyen ereje lenne annak a hárfaszzerű lány harmóniának, amelyet női hangulat hozna ki megfelelő helyzetekből. Hisszük, hogy ez is megvalósul egyszer.

Az összefüggés tehát nyilvánvaló. A magyar film a nemzet lelki erejéből történő táplálkozás folytán napról-napra jobban beáll majd a nemzetvédelem szolgálatába. Bizonyára illetékes beavatkozás ezt a folyamatot erősíteni és gyorsítani is fogja, — mégis propaganda-erejét és átütő hatását csak akkor fogja igazán elérni, ha a magyar társadalom női táborára támaszkodik elsősorban. És ha itt szeretettel fogadják, akkor útja és mondanivalója a szívek mélyéig és egy egész nemzedék lelkületébe kialakító erővel jut el.

2. A filmhite

Csodálatos véletlen, hogy éppen *Széchenyi István* gróf *Hitel* című korszakalkotó munkájának ajánlásában találtam meg az átmenetet ahhoz a tárgykörhöz, amelyet a rendőrség kívánságára ismertetnem kell.

A film talán a legkomplikáltabb gazdasági szövevények eredménye. Óriási tőkét kíván a gyártás, szokatlanul nagy befektetésekkel folyik a filmkereskedelem és óriási bevételek folynak a mozisok pénztárába. És mégis finanszírozási problémái vannak a magyar filméletnek.

Egyszerű az oka ennek. Aminek az elején kellene befolytania: a közönség hozzájárulása, az csak a folyamat vévén kerül befizetésre. Addig valahogyan gondoskodni kell a szükséges tőkékről, mert sok tőkére van szükség.

Egy magyar film előállítás költsége 100 és 150 ezer pengő között mozog, egy valamirevaló külföldi film megszerzése és kiállítása pedig, amíg a közönség elé jut, valahol 30 és 50 ezer pengő között mozog. Most tessék elgondolni, hogy még a kis magyar filmkölcsonzőnek is évente legalább egy magyar filmet kell szereznie és 3—4 külföldi filmmel is dolgozik. Forgatóke-sükségletének ezek szerint legalább 250 ezer pengőnek kellene lennie, ebben az összegben azonban még nincsen benne a vállalkozás házi rezsije, tehát a tisztviselők fizetése, az adók, a nyomtatványok, az utazók kiadásai. Ha a vállalatnak van is valamelyes tőkéje, ez a legjobb esetben 25—50 ezer pengő.

Honnan fedezi a többit? Hitelekéből. És itt táru elénk a nagy probléma: miként lehetne valamilyen módon a közönség érdeklődéséből származó mozibevételeket és ezekből a filmkereskedőnek, tehát a kölcsönzőnek és a filmgyártónak jutó részesedést előre leszámitolni olyképpen, hogy ezek az össze-

És most befejezésül azokkal a szavakkal szeretném a magyar filmet nemzeti érdekből a magyar nők szeretetébe ajánlani, amelyekkel gróf *Széchenyi István* első nagy munkáját a *Hitel*-t, a nemzeti szellem megújításának ezt az evangéliumát „honunk szebbelkű aszszonyainak” ajánlotta:

„Fogadjátok, Hazám érdemes leányai tisztelem és szeretetem jeléül ezen kis munkám ajánlását. Vegyétek, bár férfiakhoz illendőbbnek mondják azt sohan, nyájas kegyességgel pártfogástok alá. A hitelről szól, s ami belőle folyik, a Becsületről, az adott szó szentségéről, a cselekedetek egyenességéről s így előttetek sem lehet a tárgy idegenebb, mint előttünk, mert annyi nemes és szép, ami az emberiséget felemeli, a ti nemetek műve. Ti viszitek karjaitokon életbe a kised növedéket, s jó polgárrá nevelitek; a ti nemes tekintetetekből szí a férfi lelkierőt és elszánt bátorságot, s ha léte alkonyodik a Haza ügyében, ti fontok koszorút homloka köré. Ti vagytok a polgári erény s a nemzetség védangyalai, mely nélkültek, hígyjétek, soha ki nem fejlődik, vagy nemsokára elhervad, mert ti vontok minden körül bájít és életet. Ti emelitek egekbe a port, s halhatatlanságra a halandót. Üdvözet és hála néktek!”

gek a filmkereskedőnek már a külföldi filmek vásárlásakor a gyártónak pedig a film gyártása előtt rendelkezésére álljanak.

Nehéz folyamat ott, ahol a gazdasági élet még mindig ortodox pénzügyi elméleten alapul. Aranyelmélet, a bankjegyforgalom kötöttsége és hasonló szabályok gátolják a könnyed megoldás keresztülvitelét. Mennyivel könnyebb az ügy azokban az államokban, ahol az értékelmélet már átállt és ma már tulajdonképpen csak munkaváltatásról beszélnek (Németország, Olaszország, Oroszország).

És mégis meg kell találni a megoldást, mert olcsóbbá tesszük a filméletet és lehetővé válik az is, hogy amit a túlszigoruan zavaros és nehéz feltételei jelenlegi hitelek megszerzésére fizetünk, azt részben olcsóbb feltételűvé változtassák és a különbséget ismét visszaadjuk a magyar filgyártásnak vagy filmkereskedelemnek.

Sok próbálkozás folyik, de mind-egyiknek ezideig az volt a legnagyobb hátránya, hogy nem támaszkodhatott folyamatos és rendszeres munkára, hanem esetenkénti szervezést kívánt.

Ma, amikor boldogan hivatkozhatunk arra, hogy állandó összefüggő biztosítékunk van a filmgyártásra, valamint ezzel kapcsolatos filmtevékenységre, már könnyebb lehet a munka. Hozzáértő szakembereknek és pénzügyi kapacitásoknak ceruzával kell leülniök és megoldaniok a problémát. Lassanként nem egy filmet, hanem egy egész vállalkozást kell finanszírozni. Lassanként nem egy filmre, hanem egy vállalkozás keretében megjelenő egész kerekded egységet alkotó munkára kell megtalálni a biztosítékokat.

Magyar filmnél, véleményem szerint, a ma mintegy 10—15 ezer pengőt je-

lentő kamatokat 6—8 ezer pengőre lehet mérsékelni és az ilyképpen mutatkozó különbözettel a filmeket lehet gazdagabbá tenni. Ma a magyar film főleg a külső felvételek hiányát, a ruhák és a diszletkiállítások szegénységét érzi meg. Ezek feljavítják. 6—8 ezer pengő már nagyon nagy pénz.

Ez a munka már folyik és megvan minden valószínűsége, hogy eredményre fog jutni. De kell is, hogy segítsünk magunkon, mert a magyar filmnek még

soha sem voltak olyan nagy nemzeti feladatai, mint éppen ma. Nemzeti létünknek, nyelvünknek és nemzeti gondolkodásunknak minden erőt ki kell termelnie magából, amely erőssé és ellenállóképessé tesz.

Oriási birodalmak kultúrája sugárzik át a közvetlenül mellettünk lévő határokon át. Fel kell véteznünk magunkat, ha azt akarjuk, hogy nemzeti egyéniségünk és nemzeti sajátosságunk megmaradjanak. Erősebb eszközt a filmmel

alig lehet találni. Ahogy a Bach-Korszakban a magyar színház és a magyar szó megizmosította a nemzeti létben való hitet, úgy most az új kultúreszköz: a magyar film van hivatva arra, hogy erőt és fundamentumot adjon a bizonytalan jövő évtizedekre. Higgyünk a magyar filmben és szeressük, mert lehet, hogy még jönnek idők, amikor ebben a művészi ágban és ezeken a szürke terekben fog megnyilatkozni sajátos nemzeti létünk.

1940 június 25-én:

TOREY ZOLTÁN dr.:

Miért van szükség Filmkamarára

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Másodszor ülünk össze Lillafüreden, hogy Nemzeti Filmhét keretében beszéljünk meg a szakma legfontosabb kérdéseit és az egybegyűlt szakmabelieknek az őket érdeklő kérdésekre felvilágosítást adjunk. Engem arra kért fel a Filmhét rendező bizottsága, hogy rövid előadás keretében rávilágítsak: miért van szükség Kamarára! Első pillanatban talán meglepő, hogy a második lillafüredi Filmhéten, a Filmkamarára működésének második esztendejében tüzték műsorra ezt a kérdést, amely így első pillanatra elkésettnek tűnhetik fel.

Az elmúlt másfél esztendő alatt szejezett tapasztalatok és a jelenlegi Kamara szervezetével és működésével kapcsolatosan felmerült viták azonban indokoltá teszik a feltett kérdést, amelyre igyekezni fogok a rendelkezésemre álló idő alatt kimerítően válaszolni. Mielőtt a rövid kérdés alatt meghúzódó hatalmas fogalomkör taglalásában kezdenék, magát a kérdést bontom fel három részre, hogy ily módon világosabban és közelebből ismerhessem azokat a szempontokat, amelyek meggyőződésem szerint a Filmkamarára működését szükségessé teszik.

Először arra kívánok rávilágítani, hogy miért van szükség a hatóságoknak a Kamarára, majd rátérek arra: miért kell a szakmának Kamara és végül ismertetni fogom, hogy elképzelésem szerint milyennek kell annak a Kamarának lennie, amely mind a hatóságok, mind a szakma felé betöltheti hivatását.

Hangsúlyozni kívánom mindenkélett, hogy nem a melett a Kamara mellett mondok védőbeszédet, amely mai szervezetében másfél év óta működik. Erre nem is vállalkoztam volna. A fennálló Kamaráról a Kamara keretein belül megtartott üléseken éppúgy, mint illetékes helyeken ismételtén elmondottam, hogy felépítését nem tartom helyesnek. A Kamara felterjesztéseiben és javaslatokban maga is ismételtén rámutatott arra, hogy másfél év előtt életre hívott szervezetével nem felelhet meg hivatásának. Amit tehát mondani akarok, nem a fennálló Kamarára, hanem arra az óhajtott és javasolt Kamarára vonatkozik, amely az egész szakmát átfogó felépítésben kitűzött nemzeti hivatását valóban betöltheti. Annakidején azért vállalkoztam a filmfőosztály alnöki tiszttségére és azóta is azért maradtam meg ezen a helyen, mert re-

méltem, hogy ebből az intézményből olyan Kamarát sikerül alakítanunk, amelyre illetékeseknek és a szakmának egyaránt szüksége van.

A modern államok belső életében a kamarák — mutatis mutandis — a középkori céhekhez hasonlíthatók. A középkorban az egyes szakmák életét a céhek hierarchikus szervezetében fejtették ki és a céhek felépítése biztosította azt, hogy csak megfelelő előtanulmányok után juthatott valaki mesteriségének önálló gyakorlásához, mindenkor szem előtt tartva a céhbéli tagság nyújtotta jogosítványok mellett azt az elkötelezettséget, amelyet ez a tagság jelentett. A céhek tagságát rendszerint sok éves előkészítő munkával lehetett kiérdemelni és minden tag gondosan ügyelt arra, hogy a társadalmi állást jelentő tagságára érdemesnek bizonyuljon, mert ellenkező esetben azt könnyen elveszíthette. Amint a középkorban egy államon belül a céhek jelentették a különböző szakmákat, úgy ma, a modern állam élet fejlődése több országban a kamarák korszaka felé vezet. Így Magyarországon is a nemzet életének mind több ágazata kerül kamarai igazgatás alá. Különösen indokolt a kamarai rendszer az állami élet olyan területein, amelyeknek befolyásuk nyílik a közre. A filmszakma pedig elsősorban azok közé az ipari, kereskedelmi és művészeti munkakörök közé tartozik, amelyeknek gyakorlása igen nagy mértékben visszahat a nemzeti élet szellemi fejlődésére.

A magyar filmszakmában a Filmkamarára megteremtése előtt szervezeten szabadság uralkodott. Ennek a nemzet fejlődésére annyira fontos szakmának irányítását közvetlen intézkedésekkel végezték az illetékes hatóságok. Eppen a filmszakma nagy jelentőségét hangsúlyozta a magyar kormánynak az az intézkedése, amellyel a Filmkamarát életre hívta. A kormánynak ez az intézkedése a film megbecsülését jelentette, amikor a közvéleményt kialakító művészeti ágak közé sorolta. Ugy tekintette, mint az ugyancsak kamarális szervezettel összefogott magyar sajtót. A keresztény nemzeti magyar állam megteremtését célzó, úgynevezett zsidó törvények kapcsán felállított Filmkamarára egyúttal a film tiszteletreméltó hivatásának törvényes elismerését jelentette. Nem a szakma kérte tehát a Kamara felállítását, hanem törvényes rendelkezés alapján a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelete állította fel ezt az intézményt, amelynek első cél-

jával az egyensúly-törvényben megkívánt szakmai átalakítást tüzték ki. További feladatköréhez tartozik, hogy széleskörű szakmai ismeretei alapján a filméletet irányító hatóságok felé a tanácsadó, véleményező és javaslattevő szerv feladatát töltsse be.

A Kamara felállításával a kultuszminiszter megteremtette azt a szervet, amely a filmszakma egyes ágainak gyakran eltérő érdekeit közös nevezőre hozhatja és egységes állásfoglalásokat alakíthatson ki a legfontosabb szakmai kérdésekben, mint például gyártás és filmbehozatal. Biztosítja továbbá a nemzeti alapra helyezkedést személyi vonalon is, minthogy tagjai sorába csak a törvényben előírt követelményeknek megfelelő szakmabelieket vehet fel.

A Kamara megteremtése előtt a szakma és a hatóságok érintkezése sok kívánivalót hagyott maga után. Illetékesek a különböző filmkérdésekben négy szakmai egyesülethez, a MMOE, az OMMÉ, a Filmgyártók Egyesülete és a Filmgyejesület vezetőihez fordultak. Amellett őszintén megvallhatjuk, hogy a magyar hatóságok, amelyek a kormány intenciói szerint a multban is mindig a keresztény nemzeti filmszakma megteremtésére törekedtek, a szakmát képviselő egyesületekkel szemben nem viseltek mindig megfelelő bizalommal. A kellő bizalom nemcsak azért hiányzott, mert az egyesületek nem voltak teljesen keresztények és más irányt képviseltek felfogásaikban, hanem azért, mert elsősorban csak a saját szemszögből nézték a kérdéseket. Az igen sokszor egymással éles harcban álló egyesületek illetékes helyek felé szakmai kérdésekben gyakran ellentétes véleményeket adtak. Hatóságaink, amelyek a multban is igyekeztek szakszerűen elintézni a szakmai kérdéseket, kezdetül fogva minden fontosabb intézkedés előtt felszólították a szakmát is állásfoglalásra. Ez azonban csak elméletben jelentett előnyt a szakmának, a gyakorlatban nem sokra vezetett, mert a szakma széttagoltsága és az egymással homlok-egyenesen ellentétben álló vélemények végül is azt eredményezték, hogy a szakma megkérdéseze ebben az esetben csak formal jelentőséggel bírt és hatóságaink kénytelenek voltak a belátásuk szerinti legjobb megoldás mellett dönteni. A gyakorlatban ez azután oda vezetett, hogy rendeletek kiadása előtt felkérték a szakmai vezetőket értekezletre, meghallgatták a legtöbbször ellentétes szakmai hozzászólásokat és végül

is tisztán saját belátásuk szerint döntöttek. Nem lehet tehát megfelelőnek nevezni azt az állapotot, amelyben a szakma érdekei sohasem érvényesülhetnek megfelelő mértékben. A leghelyesebb és legelőrevalóbb törekvéseket sem vehették illetékesek figyelembe, ha a szakma ezekben az ügyekben ellentétes állásfoglalásra helyezkedett. Legalábbis igen megnehezítette a hatósági intézkedések kiadását az a körülmény, hogy adott esetben nem volt módjuk tisztán látni a szakmai kérdésekben.

Káros volt ez az állapot tehát a szakma szempontjából is. A részére mindenkor biztosított hozzáférések lehetőség nem vezethet a kívánt eredményre, sőt megszokta a szakma azt, hogy a benyújtott különböző véleményeket a hatóságok sohasem fogadták el úgy, ahogy azokat előadták. Hiába volt természetesen az, hogy a magyar kölcsönzők, másképp érveltek, mint az amerikaiak, hogy az OMME mást javasolt, mint az MMOE, az eredmény mégis csak az volt, hogy egyik fél javaslatát sem fogadták el teljes mértékben illetékesek és így többé-kevésbé mindenki elégedetlen maradt. Idővel azután a fennálló rendelkezések keretei között minden szakmai ág igyekezett úgy élni, ahogy tudott és szkeptikusan néztek az egyesületek vezetőinek törekvéseit, mondván, hogy a hatóságok úgyis majd másképp fognak dönteni.

Ebben a helyzetben a filmeknek mint nemzetnevelő eszköznek felismerése a kormányt a Filmkamara felállítására vezette, amely hivatott a szakmai érdekeket egységesen képviselni. Ez érdeke volt a hatóságoknak, de érdeke volt a szakmának is. Az ideális Filmkamarában úgy, ahogy azt annakidején a kormány felállítani szándékozott és amelyet előreláthatóan a közeljövőben megvalósítanak, a filmkamara szakosztályok és a felettük álló egyesített választmány, minden döntésre kerülő fontos szakmai kérdésben először a Kamara keretén belül egyeztetni a véleményeket. Gondoljuk el, mennyivel megnyugtatóbban fog hatni illetékes helyeken, amelyekben a jövőben filmkérdésekben intézkedniük kell, ha a nemzeti alapon álló szakmát egybefogó Filmkamara egyöntetű állásfoglalásának meghallgatása után, ennek alapulvételével hozhatják meg döntéseiket.

Itt volt például nemrég a magyar filmek kötelező százalékos bemutatásának kérdése. Amikor arról volt szó, hogy emeljék a százalékokat vagy sem, illetékes hatóságok értekezletre hívták össze a szakma három ágának: a gyártóknak, a kölcsönzőknek és moziaknak vezetőit. Tessék, elképzelni, mennyivel másképp festett volna ez az értekezlet, ha már meg lett volna a szakmát teljes egészében átfogó, új Filmkamara. Ebben az esetben a gyártók megelőzőleg saját szakosztályuk keretében megállapították volna, mennyi filmet tudnak gyártani. Azután külön a kölcsönzők és külön a moziak megbeszélték volna saját szakosztályukon belül, hogy milyen álláspontra helyezkedjenek. Végül a három szakosztály közösen letárgyalta volna a kérdést. Illetékes hatóságok felé azután

a Kamara véleményét adott volna abban az értelemben, hogy ennyi és ennyi filmet fog előreláthatólag a szakma gyártani, tehát ilyen és ilyen százalékban kéri a Kamara a magyar filmek kötelező játszását megállapítani. Mennyivel másképp hatott volna a Kamarának ilyen javaslata és mennyivel inkább várható lett volna, hogy ezt a javaslatot illetékesek minden változtatás nélkül elfogadják volna.

Éppen ezért a szakmának is érdeke, hogy csak olyan javaslatokat tolmácsoljon illetékes hatóságok felé, amelyekre nyugodtan építhetnek. Ha sikerül ilyen bizalmi viszonyt kialakítani a szakmát képviselő Kamara és a hatóságok között, ez nemcsak a Kamara befolyását, hanem rajta keresztül a szakma tekintélyét is öregbítené. A szakma pedig nagyobb bizalommal terjesztené elő a javaslatokat s ennél fogva azok előkészítésében is nagyobb alaposággal és fokozott felelősséggel venne mindenki részt, mert tudná, hogy a tervezeteket illetékesek minden valószínűség szerint valóra is váltják.

2) A hatóságok mellett tehát a szakmában dolgozó szakembereknek is szükségük van a Kamarára. A Kamara biztosítja, hogy a szakma fontosabb helyein csak erkölcsi, nemzeti, filmművészeti, filmipari és filmkereskedelmi szempontból alkalmasnak ítélt szakemberek dolgozhassanak mindenkor az egyensúly-törvényben megengedett százalékos arányszámokon belül. Biztosítja a Kamara azt is, éppen a tagfelvételeknél megnyilvánuló rostálással, hogy csak a szakmához értő szakemberek nyúlhassanak szakmai kérdésekhez. Mint valamikor a céhbeli tagság, ma a kamarai tagság jelenti a jogosítványt és a képeztést a szakmai munka elvégzéséhez. A Kamarának tehát a szakma érdekében szigorúan kell ellenőriznie a tagfelvételeket, de a tagfelvétellel biztosított hatalmát a szó nemes értelmében vett liberalizmussal kell kezelni. A felvételi rostálás nem a már felvett kamarai tagok érdekében történik és ezért nem jelent és nem jelenthet kamarai zártszámot. A tagság nem egyeseknek nyújtott privilégium és nem az a célja, hogy más hasonló munkaterületeken kiváló teljesítményeket nyújtó értékeknek szakmai foglalkoztatását minden áron megnehezítsék. Viszont megkívánja a cél, hogy csak bizonyos előképzettséggel rendelkezők dolgozhassanak. Amikor a Kamara gondosan ügyel arra, hogy egyes szakosztályaiban csak szakképzettek működhessenek, nemzeti hivatást tölt be, mert lehetetlenné igyekszik tenni a nemzeti szempontból feltétlenül káros stróhmannrendszert.

Kétségtelenül el kell ismerni, hogy a Kamara eddigi működésében az említett szempontok nem érvényesültek teljesen. Láttunk törekvéseket, amelyek kamarai zártszámok behozatalára irányultak, tapasztaltunk túlkapásokat, amelyek bizonyos jogoknak elosztása tekintetében önkényesen megállapított számok szerint kívánták szabályozni a munkát és néha egészen furcsa megoldásokat akartak keresztülvinni. Voltak javaslatok és elgondolások, amelyek például a gyártás kérdésében ki akarták mondani, hogy évente csak 25 filmet gyártsanak a szakma és ezeket a gyártási jogosítványokat elosztották volna a kamarai tag gyártók között, a továbbiakban pedig más gyártást nem engedélyeztek volna. Ennél a törekvésnél természetesen a szak-

felvételi előírásokat mereven alkalmazták volna és így arra kétségkívül érdemes, de megfelelő kategóriákba be nem sorozható szakmai kiválóságok közreműködéséről le kellett volna mondani. Ha a Kamara az ilyen törekvéseket magasabb szempontokból nem törte volna le, az elmúlt évad több nagysikerű magyar filmalkotása nem született volna meg, vagy legalább is nem azok közreműködésével, akiknek talán elsősorban vagy igen nagy részben köszönhető a siker. Ilyen alapon lehetett volna a *Halálos tavasz* rendezője *Zilahy Lajos* és a *Gül Baba* forgatásánál nem érvényesülhetett volna *Nádasdy Kálmán* operaházi főrendező elismert szaktudása. Nem lehetett volna a *Földindulás* gyártásában a *Belvárosi Színház* igazgatójának munkásságát igénybe venni és nem lehetett volna a multban már nagy sikerű filmek gyártásában résztvevő *Szentpály István*, akinek nevéhez többek között a *Bors István* is fűződött, saját gyártásában készülő filmjének gyártási vezetője. Csak néhány példát soroltam fel, hogy rámutathassak arra, hogy ezeknek a filmeknek a sikere milyen mértékben rácsúfol azokra a törekvésekre, amelyek a különböző kamarai előírások merev értelmezésével szigorú zártszámokat igyekeztek felállítani és ezzel el akarták vágni az eddig rokon művészi munkaterületen kiváló teljesítményt nyújtó tehetségek felhasználását a filmszakmában.

3) Az elmondottakból már következik előadásom elején felállított harmadik kérdésemre is a válasz. Lássuk tehát közelebbről: milyen Kamara felállítása volna kívánatos. Meggyőződésem szerint csak az a Kamara töltheti be hivatását, amely a szakma mindhárom ágát hiánytalanul magában foglalja, úgy, hogy egy kategória se maradjon kívül. Ezenfelül biztosítsa a Kamara azt, hogy az egyes szakosztályok mindaddig, amíg működésük a másik szakmai ágak érdekeit nem érintik, teljes autonómiával önállóan intézzék saját ügyeiket. Azokban a kérdésekben pedig, amelyek több szakmai ágat vagy az egész szakmát érintenek, az érdekeltek bevonásával közösen alakítsák ki a kamarai állásfoglalást. Az új Kamara felépítésénél ennél fogva vigyázni kell az egyes szakosztályok egymással szemben fennálló arányára. A Kamara minden tagjának képviseli az érdekeit, de az egyes tagoknak úgy, mint az egyes szakmai ágaknak, meg kell hajolniuk az összesség érdeke előtt. Ilyen ügyintézés mellett a kifelé minden kérdésben egységesen felépítő Kamara súlya megnő és a hivatalos helyek teljes bizalommal elfogadják szakmai véleményező testületnek.

Az egységes Kamara érdekében kívánatos a Kamara hatáskörét növelni. A szakma egészét felölelő önálló Filmkamara munkaterületet olyan kérdésekre is ki kell terjesztenie, amelyekre a szakmának eddig éppen a Kamara meg nem felelő felépítése miatt nem volt kelendő befolyása. Ezt a hatáskört legalább véleményadás alakjában feltétlenül biztosítani kell minden szakmai kérdésnél, még a mozi és kölcsönzők engedélyei-

GYAKORLATTAL BÍRÓ SZAKKÉPZETT MÁSDOLGÁLÓ KÉRES
„Flóra-Mozgó” Kispeszt. Telefon:
146-702. Megbeszélés d. e. 9-10.
d. u. 6-8 között lehetőleg személyesen. Heti fizetés 42 pengő.

Gépész

gyakorlattal és üzemvezetői kamarai tagsággal elhelyezkedne. Levelek a „Magyar Film” kiadó-hivatalába

nek kiadása tekintetében is, valamint a gyártási kérdésekben. Nem arra gondolok természetesen, hogy a Kamara ipari engedélyeket adjon ki, de feltétlenül kívánatosnak tartom, hogy csak olyan személyek kaphassanak engedélyeket, akik ellen a Kamarának nincs kifogása, sőt akiket a Kamara erre javaslatba hoz.

Ez a kamarai elgondolás nem irányul a hatóságok jogai ellen, sőt éppen ezek munkáját kívánja mai hatáskörükben megkönnyíteni és a felelősséget is bizonyos vonatkozásban vállukról levenni. Ez annál is inkább kívánatos, mert hiszen a hatóságaink nem ismerhetik olyan mértékben a szakmát, mint a szakma mindennapi életében dolgozó kamarai tagok.

A Kamara másfél esztendő előtt kezdte meg munkáját. Működésével igazolta, hogy mai szervezetében nem válthatja be azokat a követelményeket, amelyeket a hatóságok és a szakma támaszt vele szemben. Felmerült tehát mind sürgetőbben a Kamara átszervezésének gondolata. Hogy a Kamara átszervezése mennyire általános kívánság, bizonyítja az a körülmény is, hogy a Kamara az MMOE és az OMME bevonásával javaslatot terjesztett a vallás- és közoktatásügyi miniszter elé, amely tervezet minden magyar nemzeti gondolkodású szakmabeli részére megnyugtatónak mondható. A szakma jövő egysége szempontjából örvendetes, hogy a javaslat megvalósulása esetére a tervezet készítésében résztvevő egyesületek mint megfelelő autonómiával rendelkező kamarai szakosztályok fognak a Kamarába bekerülni.

Illetékesek a javaslatot a legnagyobb megértéssel fogadták. A részletesen feldolgozott tervezet alapján lépések történtek a Kamara javasolt átszervezésére. A másfél éves kamarai fennállás egyik alapvető tanulsága volt, hogy a Színművészeti- és Filmművészeti Kamarát Színházi- és Filmkamarára kell szétválasztani. Színészeknek és filmeseknek ebben a kérdésben teljesen meggyezett a felfogásuk és az egymásiránt megnyilvánított legteljesebb barátságban együtt javasolták, hogy az egymástól minden tekintetben erősen különböző két kamarai főosztályt két önálló kamarában szervezzék újra.

Az 1938. évi XV. t.-c. „Színművészeti és Filmművészeti Kamara” felállítását rendelte el. A Kamara szétválasztása tehát csak törvény módosítással vihető keresztül, minthogy az eredeti Kamarát is törvényes felhatalmazás hívta életre. Mint mindnyájan tudjuk, az első év tanulságai alapján nemcsak a szakma, hanem a Kamara javaslatára a vallás- és közoktatásügyi miniszter is annyira fontosnak ítélte a szétválasztás kérdését, hogy törvényjavaslatot nyújtott be a közelmúltban. Indokolásában rámutatott a miniszter arra is, hogy a szétválasztás igen sürgős, mert az egységes önálló Filmkamarát lehetőség szerint még az új évad megkezdése előtt, vagyis augusztus 1-ét megelőzően életre kell hívni. A gyors ütemben folyó tárgyalások reményt nyújtanak, hogy az átszervezett új Kamara a jövő évad elején valóban megkezdheti működését. Reméljük, hogy a Kamara valóban abban a felépítésben lát a közeljövőben napvilágot, ahogy azt a kamarai előkészítő bizottság javasolta.

Az ily módon átszervezett Kamaráról azután jogosan elvárható, hogy a szakma érdekeit eredményesen képviselje és

ebből a célból olyan javaslatokat tájon kellő időben illetékesek elé, amelyeket a hatóságok teljes bizalommal fogadhatnak és megvalósításukra azonnal intézkedhetnek. Korábban az intézkedések általában azért sem érték el megfelelő mértékben céljaikat, mert az elnyúlt tárgyalások és előkészítések miatt rendszerint későn születtek meg. Pedig a hatósági intézkedéseknek az irányítás volna a céljuk. Ehhez azonban az is szükséges, hogy olyankor történjenek, amikor a szakma még simán alkalmazkodhat a rendelkezésekhez.

A további késedelmeket akarjuk elkerülni, amikor azt sürgetjük, hogy a Kamarát még az új évad előtt szervezzék át. Azt szeretném, ha a Kamara intézkedéseit és javaslatait a jövő szezonra még annak megindulása előtt megtehesse. Ezen az úton befolyást gyakorolhat a jövő kialakítására, amely amúgy sem könnyű feladat kis nemzeteknél. Kis országoknak nagyon racionálisan kell dolgozniuk, erejüket alkalmas berendezésekkel össze kell fogni, hogy egyirányba hassanak. Vonatkozik ez elsősorban a filmre is.

Magyarország kis nemzet, de a film területén a múltban sok tiszteletreméltó eredményre tekinthet vissza. A nagy nemzetek után a közép és kis országokat messze megelőzve vívott ki helyet magának a népek versenyében és tette mindezt azokban az években, amikor rendszeres gazdálkodás nélkül csak a magyar talaj termőképességéből szivta erejét.

Felsőbb elhatározásból a nemzeti magyar törekvéseket filmkultúránkban is hiánytalanul megvalósítják. Ezért a céltér hivatott harcolni a Kamara is. Meggyőződésem szerint a múltban komoly sikereket felmutató filmművészet a kamarális rendszerrel meghatványozhatja erőit és döntő sikerrel vehet részt annak a magyar szellemnek kialakításában amelyre a magyarságnak feltétlenül szüksége lesz, ha méltón akarja megállni helyét az ezeréves hazában.

Hölgyeim és Uraim! Ezért a magyar filmjövő érdekében van szükségünk Filmkamarára!

IPOLYSÁG
SÁRBOGÁRD
KOMÁDI
SOLT
DUNABOGDÁNY
NAGYBÁNHEGYES
JÁNOSHÁZA
KUNMADARAS
FÜLÖPSZÁLLÁS
BODAJK
GYÓRSZENTIVÁN
KISKUNDORÓZSMA
ÓBUDAI GÁZGYÁR
FILMATYP FILMGYÁR

STB
MOZGÓK IGAZOLJÁK, HOGY
NÁLAM OLCSON, DE JÓT VESZ!
GÉPHÁZÁT TELJESEN RENBE
HOZOM!
MINDENT SZÁLLÍTOK!

ADLER FERENC

MOZGÓSZÍNHÁZ BERENDEZÉSI
VÁLLALATA
VIDÉKI MOZGÓK KÉPVISELETE
BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRÜT
9-11. (New York-palota)
Telefon: 149-431.

ÚJ FILMEK

A nyugati villámháború

(Blitzkrieg im Westen)

Készítette: UFA

Beszél: németül

Magyar szöveg: K. Halász Gyula

Hossza: 3159 méter

Cenzura: aluli

Kölcsönző: UFA

Bemutatta: Uránia, Atrium, június 25.

★

Az elmúlt hat hét híradóiból állították össze ezt a hatalmas, több mint kétórás filmet. Híradókból, melyek alighogy napi aktualitásukat elvesztették, történelemmé váltak. És ennek az élő történelemkönyvnek az írója, a filmoperátor, ott megy az első vonalban a rohamcsapatokkal, ott ül a bombázógépen a pilóta mögött és sokszor életével fizet, hogy megőrökíttesse a német haderőnek ezt a csodálatos fegyvertényét. Sok mindent elmond ez a háromezerméteres filmriport, amit az újságok szűkszavú jelentései csak egész röviden vagy egyáltalában nem említenek. Nemcsak a német haderő csapatainak bámulatos eredményeit látjuk, hanem a német katona egyéni hősiességét, vállalkozó szellemét, harci kedvét, leleményességét is. Nem is lehet néhány sorban elmondani mindazt, ami benne van a filmben; röviden: benne van a háború a maga teljes realitásában. Ezért a riportért hálaival tartozunk a hős német operatőröknek és kegyelettel azok emlékének, akik ott lelték halálukat filmezés közben a hollandiai, flandriai vagy francia mezőkön.

K. M.

Elsodori asszony

(Frauenliebe — Frauenleid)

Írta: Augusto Genina

Rendezte: Augusto Genina

Zene: Peter Kreuder

Főszereplők: Magda Schneider, Iwan Petrowich, Oskar Sima, Peter Bosse

Gyártotta: Cine-Allianz

Beszél: németül

Magyar szöveg: Pacséry László

Hossza: 2410 méter.

Cenzura: aluli

Kölcsönző: Pegazus

Bemutatta: Fórum, június 24.

★

A Miami szálló 12. számú szobájában egy ismeretlen asszonyt találnak életveszélyes állapotban. Minden jel gyilkosságra mutat. A rendőrség megkezdte a nyomozást. Annyit csakhamar megállapítanak, hogy az asszony kislfiával jött ide, a fiút pedig Martenrood, a híres zongoraművész vitte magával. Azonkívül egy sebhelyeskedő férfi járt az asszonynál. Martenroodot kihallgatják. Elmondja, hogy hat évvel ezelőtt egy házban volt jazz-zongorista. Ott volt Mária — így hívják az ismeretlen — ruhatárosnő. Egy este öngyilkos akart lenni, de a lány, aki szerelmes volt belé, megmentette. Mária szerelme visszaadta életkedvét. Csakhamar meghívást kapott Amerikába, világhírű lett. Mikor hazajött vendégszerepelni egy kisfiu várta: Mária és az ő kislfia. Azóta hiába keresi az asszonyt. A rendőrség új nyomot keres. Meg is találja Anton Hofer ékszerügynök személyében. Ő a sebhelyeskedő ember. Már-már öt

gyanusítják a gyilkossággal, mikor az asszony magához tér és kéri Tonyt, mondjon el mindent. Tony elmondja megismerkedésük történetét, az asszony küzdelmeit a megélhetésért, a kisfiu betegségét. Azt is elmondja, hogy házassági ajánlatot tett Máriának, de az mindig Martenroodot várta vissza. Mikor az visszatért a városba, egyszer futólag találkoztak, de a zongoraművész nem ismerte meg. Erre elkéserevésében maga ellen fordította a revolvert. A rejtély tehát megoldódott. De Mária állapota még mindig súlyos. Martenrood most érzi, mennyire szereti. Szerencsére az asszony felgyógyul és boldogan megtarthatják az esküvőt.

★

Ugy kezdődik, mint valami izgalmas detektívtörténet, de csakhamar komoly drámává alakul át. A történet mindvégig kettős szálon fut. Az egyik: mi történt a szállodában haldokolva talált nővel, a másik: a nő életének története a zongoraművész és az ügynök előadásában. Ennek a két szálnak az ügyes bonyolítása adja az érdekességet a komor alaphangulatú drámának. Augusto Genina írta és rendezte a filmet. Van néhány szép képe, filmszerű kifejezése. Zenekedvelők figyelmébe: a hangversenyen Csajkovszki B-moll zongorahangversenyét játsszák. K. M.

Equadori fejvadászok

Az expedíciót vezette: Dyatt kapitány
Magyarra átdolgozta: Kárpáti Endre
Magyar szöveg: Váczi Dezső
Elmondja: Pluhár István
Hang: Winkler Jenő
Laboratórium: Kovács és Faludi
Hossza: 1118 méter
Cenzura: aluli
Kölcsönző: Kormos
Bemutatta: City, június 26.

★

Délamerikának még ma is rejtelmes része az equadori egékbe nyúló, szinte áthághatatlan hegyvidékén túl fekvő táj. Az őserdő terpeszkedik ott, tele félelmetes fenevadakkal és vadságban élő törzsek ősi, bestiális szokásaikkal. Ide merészkedt hónapok előtt Schweizer kapitány és többé nem jött vissza. Schweizer kapitány három jóbarátja aggódik sorsáért és elhatározzák, hogy végérejárnak barátjuk titokzatos eltűnésének. A három fiatal kutató Rióbambából indul útnak kis karavánjával. De már az út első részén óriási nehézségekkel kell megküzdeniök. Hóviharba kerülnek, lovak és emberek nagyobb része elhull. Azután a dzsungel fenevadjai tizedelik meg az életben maradtakat. Egy rohanó folyónál végül emberek megtagadják a további kísérletet. A három barát egy gyorsan összeállított tutajon vág neki a félelmetes ismeretlennek. Alig hogy elindulnak a túlsó parton felfedezett ösvényen, benszült törzs tanyájához jutottak. Csakhamar jelentkeznek harcosai élén a törzs főnöke, akit sikerül ajándékokkal megnyugtatni és beengedésüket elérni. De a látszólagos barátság mögött gonosz ármány lappang. A kutatókat titokban figyelik. Mégis sikerül az egyik kutatónak kilesni a nagy varázsló házat, ahol az éppen levágott fejek zsugorításával foglalkozik. Most megtudták, hogy a veszedelmes fejvadászok vendégei lettek, akik bizonyára nem mulasztják el borzalmas gyűjteményüket az ő fejükkel szaporítani. Közben a benszült nagy ünnepélyre készülnek, aminek végére a kutatók lemészárolása van ki-

tűzve. Az egyik kutató mégis elszökik és ekkor... ekkor észrevesz egy kis kalibát, amelyben Schweizer megsonkított holttestét találja. A három kutató felhasználja az orgia lármáját, megszöknek a folyó felé, hol a benszültök csónakjai vannak kikötve. A fejvadászok hamarosan észreveszik a szökést. Vad hajszá kezdődik. Az éj sötétjében csak nagynehezen menekülnek meg üldözőik elől. Schweizer kapitányt megtalálták, de nem segíthettek rajta.

★

Dél-Amerika embernemjárta dzsungelibe visz ez a nagyszabású expedíciós kultúrfilm. Ismeretlen tájak pompás növény- és állatvilága tárul elénk. De megismerjük a délamerikai fejvadász-indiánok egyszerű, majdnem állati életét és borzalmas mesterségük: a koponyaszugorítás titkát is. Kulturális értékein kívül izgalmas is a film. K. M.

Szelemek földje

(A szingalézok tragédiája)
Az expedíciót vezette: J. De Kai
Magyarra átdolgozta: Kárpáti Endre
Magyar szöveg: Paláthy Géza
Elmondja: Pluhár István
Hang: Winkler Jenő
Laboratórium: Kovács és Faludi
Hossza: 1060 méter
Cenzura: aluli
Kölcsönző: Kormos
Bemutatta: City, június 26.

★

Ceylon szigetének őslakói, a szingalézok, állandóan pusztulnak, vesznek. Mi az oka a pusztulásnak, ezt kell kiderítenie az expedíciónak, amely felkeresi őket. A szingalézok ősi törzse, a veddák, nyugodtan élnek, kicsiny falujukban, amikor egyik nap megjelenik a vampirok vérszopó raja. Állat, ember nincsen biztonságban. A gyanútan anyát is megtámadja gyermekével együtt. Nincs maradás; otthonukat el kell hagyniok és új otthonra kell keresni maguknak. A dzsungel területén sűrűjében haladnak nagy kínló-dással előre a szomszéd törzssel egy karavánban. Az idegen törzs vezetője szemvetett a vedda törzs egyik csinos leányára, aki gyerekkora óta menyasszonya a vedda törzsfőnök unokájának. A tigris, a krokodilus, a kígyó, napról-napra szedi áldozatait. Végre elérnek arra a földre, amelyet a szelemek nekik kiszemeltek. Az idegen törzs vezetője, mint a vad, lesi a kis Ramát és egyik tigris támadás alkalmával a fára szökött Rama után mászik. Harc kezdődik a lány és a tolatkodó ember között. A férfi leesik, a tigris rárohan. Mintha átoktól szabadult volna meg a törzs, a gonosz ember halála által. A törzs nyugtot talál és felépíti új otthonát.

★

A City másik ezerméteres dzsungelfilmje Ceylon őserdőibe vezet. Itt is megismerünk egy exotikus népet: a szingalézokat, akiknek szokásai, élete magasabb színvonalon állanak az equadori fejvadászokénál. Természetesen itt is megismerjük a dzsungel ismeretlen szépségeit és borzalmait és az izgalomban sincs hiány. K. M.

Erzsébet hercegnő

(Prizessin Sissy)

Írta: F. Brettschneider
Filmre írta: Hörbiger Pál
Rendezte: Peter Kierry

Zene: G. Gentner
Főszereplők: Hörbiger Pál, Traudl Stark, Hansi Knotek, Gerda Maurus, Otto Tressler
Gyártotta: Mondial-Flim
Beszél: németül
Magyar szöveg: Lándor Tivadar
Hossza: 2320 méter
Cenzura: aluli
Kölcsönző: Kárpát
Bemutatta: Corso, június 27

★

1845-ben vagyunk. Miksa bajor herceg látogatóban van felesége nővérénél, a porosz királynénál. A potsdami feszes udvari környezetben nem jól érzi magát. Mihelyt lehet, utazik haza, kastélyába. Egy értékes családi nyakéket, amelyet „Betty néni” aki Sziszi hercegnőnek szánt, a herceg otffejejtett Potsdamban. A porosz királyné egy Münchenbe utazó festőművésszel utána küldi a nyakéket. Miksa herceg hazakerkezése után neje, aki Lajos bajor király nővére, elutazik Münchenbe gyermekeivel s a hercegi kastélyban csak a kis Sziszi hercegnő és Miksa herceg marad. A herceg szenvedélyes lovas s kis lánykáját is vakmerő lovassmutványokra tanítja. Sziszi álmában felriadva az ablakon át meglátta, hogy egy kocsi ég a kastélyhoz vezető úton. Fellármázza a házat, a herceg és vendégei kirohannak, eloltják a tüzet, de addigra a cirkuszkocsi s benne a kis cirkuszos minden felszerelése elpusztult. Miksa herceg nemesszivűen házába fogadja a cirkuszt és családját, és hogy megsegítse, elhatározza, hogy mint lovar maga is fellép a cirkuszban. Sőt főrangú hölgyeket és urakat is szerez a lovasjátékhoz. Megérkezik a kastélyba a festőművész s átadja a kis Sziszinek a porosz királyné ajándékát, a nyakéket. Sziszinek a nyakék értékéről fogalma sincs s mikor a cirkuszos panaszkodik, hogy nincsen pénze, neki adja az ékszeret. A cirkuszos zálogba teszi. E közben Lajos bajor király tudomást szerez az előadásról s utasítást ad a főrangú urak fellépésének megakadályozására. Miksa herceg azonban már szavát adta s így álarcosan fellépnek a cirkuszban. Miksa herceg neje, Ludovika hercegnő, aki unokafivére társaságában hercegnő a cirkuszi előadáson megdöbbenve ismeri fel férjét és gyermekét a porondon. Nem mészé tőle ül Hofer Hanna, a zálogos leánya, nyakán a vagyont érő ékszerrel, melyet a zálogház leltárából azért vett fel, hogy mennél jobban tessék a fiatal festőnek, akitől a nap folyamán megismerkedett. Ludovika hercegnő felismeri a családi ékszeret. Azt hiszi, férje adta a leánynak az ékszeret, mert bizonyára valami kapcsolata van vele. Lajos királyhoz fordul panaszra. A király nem akart hitelt adni nővére gyanújának. Magához hivatja a kis Sziszi hercegnőt, akinek a festő az ékszeret visszavitte. A félreértés tehát kiderül s szent lenne a béke. De hátra van még a király haragja a cirkuszi fellépés miatt. Ámde Sziszi annyira meghódította a királyt, hogy az mindenkinek megbocsát.

★

Sokszor mondjuk filmre: kedves volt. De alig volt darab, amelyik jobban megérdemelné ezt a jelzőt, mint ez. Erzsébet királynénk gyermekkorának egyik bájos kis epizódja pereg le előttünk. Ám nemcsak ő, a felnőttek is mind-mind gyerekek, talán a legnagyobb gyerek a kis hercegnő fenséges apja, akit Hörbiger Pál játszik az ő hamisítatlan, elpusztíthatatlan bécsi kedélyével. K. M.

HIVATALOS RÉSZ

FILMCENZÚRA

BUDAPEST, IV., ESKÜ-TÉR 6

TELEFON: IRODA ÉS PÉNZTÁR 183-072, ELNÖK ÉS ÜGYV. ALELNÖK 183-073

Országos Mozcófényképvizsgáló Bizottság

244/1940. eln. szám.

(Megjelent a BUDAPESTI KÖZLÖNY 1940 június 25-i, 140. számában.)

Az Országos Mozcófényképvizsgáló Bizottság 1940. évi június hó 9-től 15-ig tartott ülésén

a) nyilvános előadásra alkalmasnak találta:

1. **Reménytelen eset** (Ein hoffnungsloser Fall) (Hunnia) hangos filmjáték 4 felvonásban, a Deutsche Filmexport gyárban 1938. évben készült, 2.563 m. hosszú,

2. **Malakkai pokol** (Száz halál torkában) (Beyond Bengal) (Művészfilm) hangos ismeretterjesztő 4 felvonásban, a Showmans Pict. filmgyárban 1934. évben készült, 1.682 m. hosszú,

3. **Magyar világhíradó 851.** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1940. évben készült, 256 m. hosszú,

4. **20th Century Fox hangos híradó XIV. évf. 24. sz.** (Fox Actualités) (Fox) hangos riport 1 felvonásban, a Fox filmgyárban 1940. évben készült, 257 m. hosszú,

5. **Ufa világhíradó 38. sz.** (Auslandstun-woche Nr. 38.) (Ufa) hangos riport 1 felvonásban, az Univerzum filmgyárban 1940. évben készült, 461 m. hosszú,

6. **Istituto Nazionale Luce 21. sz. híradó** (Dr. Pflumm) hangos riport 1 felvonásban, a Luce filmgyárban 1940. évben készült, 293 m. hosszú,

7. **Rajzos híradó 26. sz.** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában, 1940. évben készült, 80 m. hosszú,

8. **A Híradó Filmszínház külön kiadása 21. sz.** (Szelezky Zita esküvője) (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1940. évben készült, 55 m. hosszú,

9. **Metro híradó 16. sz.** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Metro Goldwyn Mayer és a Magyar Film Iroda laboratóriumában, 1940. évben készült, 222 m. hosszú,

10. **64. sz. Reklámtekeres** (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában, 1940. évben készült, 25 m. hosszú,

11. **Istituto Nazionale Luce híradó külön kiadás.** (Dr. Pflumm) hangos riport 1 felvonásban, a Luce filmgyárban 1940. évben készült, 163 m. hosszú,

12. **Az én lányom nem olyan** (Harmónia) hangos vígjáték 4 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1937. évben készült, 2.208 m. hosszú,

13. **Magyar világhíradó külön kiadás 1940/2.** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában, 1940. évben készült, 71 m. hosszú mozgófényképeket.

b) A Bizottság kísérő műsorul a kötelező arányszámba beszámíthatónak minősítette:

1. **A hűség városa** (Dr. Pflumm) hangos ismeretterjesztő 1 felvonásban, a Seidl és Veres laboratóriumában 1939. évben készült, 334 m. hosszú,

2. **A nyugati határon** (Dr. Pflumm) hangos ismeretterjesztő 1 felvonásban, a Seidl és Veres laboratóriumában 1939. évben készült, 292 m. hosszú,

3. **A soproni bor** (Dr. Pflumm) hangos

ismeretterjesztő 1 felvonásban, a Seidl és Veres laboratóriumában 1939. évben készült, 261 m. hosszú,

4. **Tata** (A tavak városa. Az Eszterházyak ősi hajléka) (Kovács és Faludi) hangos ismeretterjesztő 1 felvonásban, a Kovács és Faludi laboratóriumában 1940. évben készült 345 m. hosszú filmet, mint Magyarországon készült, magyar nyelvű mozgófényképet.

c) **A m. kir. belügyminiszter ur — felülvizsgálat folytán — a 63.882/1940. B. M. számú határozatával kísérő műsorul a kötelező arányszámba beszámíthatónak minősítette:**

A folyékony arany (Krupka) hangos ismeretterjesztő 1 felvonásban, a Krupka laboratóriumában 1940. évben készült, 368 m. hosszú filmet, mint Magyarországon készült, magyar nyelvű mozgófényképet.

d) **Előadásra alkalmasnak találta, — de eltiltotta, hogy azon 16 évesnél fiatalabb korúak jelen lehessenek:**

1. **A postamester** (Der Postmeister) (Ufa) hangos dráma 5 felvonásban, a Wien filmgyárban 1940. évben készült, 2563 m. hosszú,

2. **Éjjeli menedékhely** (Les bas fonds) (Kovács Emil és tsa) hangos dráma 5

HIRADÓK

853. szám.

1. A svéd zászló ünnepe Stockholmban. (Svensk)
2. Német előnyomulás Franciaországban. (Ufa)
3. A német csapatok megszállják Páris. (Ufa)
4. Nyári élet a budapesti állatkertben. (M. F. I. — Nagy L.)
5. Magyar gyártmányú hálókocsi-vonat. (M. F. I. — Zsabka)
6. MÉP képviselők Gömbös Gyula sírjánál. (M. F. I. — Nagy L., Marton)
7. A folyamerők dunai éleslőgyakorlata. (M. F. I. — Horváth)
8. Szivattyútelep-avatás Tiszafürednél. (M. F. I. — Kiss E.)

40. szám.

1. Virágkiállítás táncbemutatóval.
2. Berliini fürdőélet.
3. Úszó erődök.
4. Olaszország védelmi berendezkedése.
5. A narviki harcok befejezése.
6. Belga és francia menekültek.
7. „Nagytakarítás” a front mögött.

felvonásban, az Albatros filmgyárban 1936. évben készült, 2480 m. hosszú mozgófényképeket.

e) **Külföldre kivinni engedélyezte:**

1. **Pardon, tévedtem! — előzetes.** (Universal) hangos reklám 1 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1933. évben készült, 165 méter hosszú,

2. **Pardon, tévedtem!** (Universal) hangos vígjáték 5 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1933. évben készült, 2482 m. hosszú,

3. **Mezőtúr lázasan készül a Badár kiállításra** (Fox) hangos riport 1 felvonásban, a Fox filmgyárban 1940. évben készült, 80 m. hosszú,

4. **Haderőnkívüli kiképzés** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1940. évben készült, 31 m. hosszú,

5. **Árvíz után** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1940. évben készült, 40 m. hosszú,

6. **Faruk király repülőgépei** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1940. évben készült, 35 m. hosszú,

7. **Magyar-német teniszmérkőzés** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1940. évben készült, 40 m. hosszú,

8. **Szelezky Zita esküvője** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1940. évben készült, 28 m. hosszú,

9. **Magyarország-Németország 5:0** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1940. évben készült, 132 m. hosszú mozgófényképeket.

Budapest, 1940. évi június hó 15.

Dr. Szöllőssy Alfréd s. k.
elnök,
miniszteri tanácsos

8. A franciaországi háború sorsdöntő órái.
9. A Weygand-vonal áttörése.
10. Rouen német kézre kerül.
11. Az előnyomulás minden irányban folytatódik.
12. Reims eleste.
13. A német csapatok bevonulnak Párisba.

23. sz.

Európa újjárendezése Hitler és Mussolini történelmi békekonzferenciája Münchenben.

XIV. évf. 26. sz.

1. A belvárosi templom restaurálása.
2. Koczka Lajos világljáró magyar állatidomító hipnotizált krokodiljai.
3. A magyar diákifjúság vitorlázó repülő modellversenye.
4. Ferencváros—Slavia 11:1.
5. Ausztráliai zsokek lovasgyakorlatai.
6. Harckocsi gyakorlatok Singaporéban.
7. Múgróverseny Kaliforniában.
8. New York—Bermuda vitorlázón.
9. Alpési ünnep Svájcban.
10. Ausztráliai favágók érdekes versenye.

